

Wakita na a puwatertaa Paul ge emnde a RAUMA

Ga use á Paul

¹ Wakita na yá anƙwa puwaná ba iya Paul, ya sleslera á Yaisu *Almasiihu. A d'ahite ba Dadaamiya, a give slebela-aara, a fi geni yá balaterá elva-aara ge emnde, amaana labare á higa.

² Labare á higa ɲanna wá, Dadaamiya a magamiyaa waada-aara daga werre á kya nabi-aha-aara. Daaci ta puwete ba estuwa am wakita-aara.

³ Labare á higa ɲanna wá, elva arge Egdza-aara Yaakadada á miya Yaisu *Almasiihu. Má ge urimagwire wá, ɲane ta yanaa am emnde á sleksu *Dawuda.

⁴ Am sarte na tsetetse am fáyá, Dadaamiya a farehe zlaɓe ádaliye á ba an ndzedá geni ɲane wá, Egdza-aara. Una ɲanna baɗemme ndza an hákuma á Shedekwe Cudedde.

⁵ Adaba ba ɲane palle una Dadaamiya a magiyaa ɲgurna ge iya, a naba give slebela-aara ge de balatera elva-aara ge emnde a jeba umele keni baɗemme, geni a fartarfe an ɲane, a faransaarefe keni. Ba estuwa Yaisu *Almasiihu á de geva án dárádza.

⁶ Kure emnde a Rauma na a dzerakursaa Dadaamiya geni kwa geve emnde á Yaisu *Almasiihu na keni, kwá am dagave á emnde ñanna ni Dadaamiya a beli ge itare na.

⁷ Daaci yá aṅkwa gaktur use-aaruwa baɗemme, kwa emnde na á wayakurta Dadaamiya, a ɗahakurte geni kwá nja ba cufeɗɗe átuge ñane na. Tara Eddemiya Dadaamiya, tá antara Yaakadada Yaisu *Almasiihu a magarakurnaamaga ṅurna, a varakurteva hairire.

Paul á kátá de zhara emnde a Rauma

⁸ Emtsaade wá, yá aṅkwa slafaná we-aaruwa jipu ge Dadaamiya aɗaba kure, yá slafaná we-aaruwa an zhera á Yaisu *Almasiihu, aɗaba ma áme keni am duniya baɗemme tá ndaha ba labare á fetarfire á kure áte Yaisu *Almasiihu.

⁹ Ba kelaa má yá aṅkwa maga maduwa-aaruwa á deza Dadaamiya, yá aṅkwa yehakuryeha keni am huɗe-aara, una yá ndaha ba jirire, Dadaamiya diyaadiya baɗemme. Aɗaba iya wá, yá maganá slera-aara ge ɓala labare á higa, elva a Egdze-aara ge emnde á ba an ervaunɗe-aaruwa palle.

¹⁰ Ba kelaazare, yanánka ṅala-aaruwa áza Dadaamiya, geni a viteva baráma mázla-aara yá daada á dezekure an namaari-aara.

¹¹ Wayanwáyá jipu ge yá daada á dezekure, yá dakuránda barka na á vaterta Sheɗekwe Cufeɗɗe ge emnde na, geni kwá gevge emnde a ndzendzedá am fetarfire.

¹² Una ṅanna yá kátá bakura ba geni mi de femfa ndzedá am vuwa á miya ma ge ware á miya keni; yá de fakuremfa ndzedá am vuwa

ge kure áfaba yá slefatarfe an Yaisu *Almasiihu, kure keni kwá de fiyemfa ndzedá am vuwa an fetarfire á kure.

¹³ Egdzar mama-aha-aaruwa, yá kátá kure keni kwá diyeddiye geni ndza ya magaa niya-aaruwa ser kwakya ge dezekure, amá sem vatena sey ba jerje názu á piyitepiya. Waya-aaruwa ge dezekure ñanna wá, ba geni a sesse námpire á slera-aaruwa am dagave á kure keni, ba seke una na am dagave á emnde á jeba umele bademme na.

¹⁴ Una wá, slera na a beliyara Dadaamiya ge iya, geni sey yá balaterá waazu á labare á higa ge emnde bademme. Ge emnde na an wera ire-aatare na, antara emnde na weraaka ire-aatare, ge emnde a diya, antara ge emnde na baaka diya-aatare na bademme.

¹⁵ Adaba una ñanna, wayanwáya jipu am ervaunđe-aaruwa geni yá de balakursebale ge kure keni kwa emnde á Rauma.

Ankwa hákuma á Dadaamiya am labare á higa, elva a Yaisu *Almasiihu

¹⁶ Iya, emtake ervaunđe-aaruwa jipu ge bala waazu á labare á higa ñanna, adaba ankwa hákuma á Dadaamiya am hude-aara ge lya emnde na fartarfe an ñane na bademme. Emtsaade wá, áza Yahudiya-aha, lauktu emnde a jeba umele keni bademme.

¹⁷ Am waazu á labare á higa wá, Dadaamiya ankwa a marateran ge emnde geni ñane á vantá estara jirire ge urimagwe á katafke-aara. Ankwa á emmara geni una ñanna sey an fetarfire áte Yaisu *Almasiihu palle, barama umele baaka, ba

seke una ni anƙwa puwartepuwa am wakita á Dadaamiya, a ba ɗane: Edda una shansha jirire áza Dadaamiya áƙaba fantarfe, ba ɗane una an shifa á jirire na.

Emnde bademme tá an haypa

¹⁸ Dadaamiya am samaya wá, anƙwa á emmára ba parakke geni haypa á emnde á wanwa jipu am ervaunde, adaba ta yaa ke-zlan ugje ge ɗane. Nateraanja shairiya emnde bademme adaba tá anƙwa keƙa jirire á Dadaamiya an emtanƙire na tá anƙwa á maganá itare.

¹⁹ Nateraanja shairiya emnde bademme na wá, adaba názu ma andze tá dise Dadaamiya átekwa na anƙwa bademme, a maratersaa ba Dadaamiya an ire-aara, ta yanaa ba itare.

²⁰ Ge jirire wá, baaka ura ndza nanna Dadaamiya an ice ɗgayye, amá wá, á fantuwe áte sarte na Dadaamiya a nderaa duniya na sem vatená, emnde diyardiya geni Dadaamiya wá, anƙwa an sleksire-aara adaba kazlanja na a nderanaa ɗane na; emnde diyardiya geni ɗane wá, saksage, ba ɗane palle una Dadaamiya. Adaba una ɗanna, tá de dzegwánka banán ge Dadaamiya geni baaka haypa-aatare.

²¹ Diyardiya tsa ge anƙwa Dadaamiya, aley kezlaranánka ugje, slafaranánka we am duksa áte una zlaya-aatare ge tá maganá una ɗanna ge Dadaamiya. Ta yá mága una ɗanna, itare ta eksante ɗgudiyire am ire-aatare, tá taa diseka jirire deƙideƙi, tá an naha an tabedammire bademme am itare.

²² Ta bantsa itare ta emnde a enƙale, mbate ta uce-aha ba dey.

²³ Zlaya tá kezlaná ugje ge Dadaamiya saksage am sleksire-aara, amá itare tá kezlan ugje ge hele-aha, umele ba garava urimagwe ba dey, umele ba yiye, umele dabba, antara názu á hulmba am áhá.

²⁴ Adaba una-aha ɲanna, Dadaamiya a naba yaterhe geni a magarmága shagerkire ɲanna á kátána ervaunƙe-aatare na, tá anƙwa á maga duksa zherwe jipu am dagave-aatare.

²⁵ Ta yaa jirire á Dadaamiya, ta naba mbedfese an fidire. Zlaya ma tá kezlaná ugje ge slendera duksa wá, itare tá kezlaná ugje ge duksa-aha na a nderanaa ɲane, tá magaterá slera ge duksa-aha ɲanna. Ay degiya, emnde tá kezlarankezla ugje ba ge ɲane palle dem ba ge deƙideki. *Aamin.

²⁶ Dadaamiya a yáteraa adaba una geni a magarmága duksa zherwe ɲanna á kátáná ervaunƙe-aatare ɲanna. Nwasha yaránya nja antara zála, tá maganá ba itare am dagave-aatare duksa na zherwe jipu zlayeka deƙideki na.

²⁷ Zála keni tá magán ba estuwa, ta ya nja antara ɲwasha, tá cebá ire-aatare an mbagrire, tá zlavanu ba ge ire-aatare ákure muksire, tá anƙwa á maga duksa na zherwe jipu na. An una-aha ɲanna, tá anƙwa fáná ba itare ire-aatare á dem shairiya á Dadaamiya, hyarephye ge zatera an shairiya, ádaba magarnaaka duksa áte unɲule-aara.

²⁸ Ba seke una itare yarnaaya diya Dadaamiya á jirire wá, Dadaamiya a yateraa ádaba una

ɲanna, geni a sharánka enkale ge dzamete duksa áte unɲule-aara, a magarmága ba duksa na zlayeka ɗekideki na.

²⁹ Daaci ervaunɗe-aatare nahetenahe an jeba á duksa-aha ɲanna shagerka na baɗemme, ba seke: Fa ice am duksa á ura, danɲwire á huɗe áte ura, mága shelha áte ura, ja shifa á ura, dágala an ura, zlerma ura, mága fitenire, antara mága paysaɗa baɗemme;

³⁰ tá aɲkwa á jaja zherwe-aatare ba dey, ta kelaade-aha á Dadaamiya. Itare tá pesha ba emnde an zlazle, tá gálá ire-aatare, tá maga kuravire, tá njá á ba tataya jansaare ge haypa-aha umele aɲwaslire, tá fatersaareka ɗekideki ge dada-aha-aatare, antara mama-aha-aatare.

³¹ Itare ɓaaka zherwe áte ice-aatare ɗekideki, tá an nara-aha kelawa-ju, tá emnde ndaha elva bu-buwa. Elva a háyáwa ɓaaka ázetare, tá zanvaareka ge ura ɗekideki.

³² Diyardiya tsa ba jirire geni á bá shairiya á Dadaamiya: Baɗemme á emnde a mága jeba á duksa-aha ɲanna tá de shá ba emtsa. Aley itare ta faare ba emmága-aara. Baira tá aɲkwa zleba emnde na tá aɲkwa á maga jeba á duksa-aha ɲanna.

2

Shairiya a Dadaamiya shairiya á jirire

¹ Ekka edda una ká aɲkwa faare shairiya ge emnde na wá, watse ká de dzegwánka bá ɓaaka haypa á ɲa ma ka ware keni. Adába ekka, ká aɲkwa faare shairiya ge emnde, mbate ká keni

ká ankwá á maga ba shagerkire nanna. Daaci an una nanna wá, ká ankwá ngudá ba ka ire á na áza Dadaamiya.

² Diyamidiya Dadaamiya wá, nane á maga ba jirire ge ná emnde a mága shagerkire nanna an shairiya.

³ Ekka edda una ká faare shairiya ge emnde na, ka kurken ekka wá, watse ká de nezla am shairiya á Dadaamiya emtu, ka keni ká ankwá magán ba seke itare nanna tsa?

⁴ Emtu ká epsawa maggwire yaikke na a magakanaa Dadaamiya na, a hedanu ba ge we-aara antara ankwá á faká ervaunde geni ká eptsá am tuba na emtu?

⁵ Amá ekka ká ankwá far ba ge degdegire á ire arge eptsá am tuba. An una nanna, ká ankwá faná ba ka ire á na á dem shairiya vacite na Dadaamiya á de kya shairiya á emnde bademme. Nane wá, á de kyaná á bá áte jirire-aara. Vacite nanna wá, Dadaamiya á de marateránmára ge emndimagwaha geni tá ankwá am ervaunde-aara.

⁶ Watse á de pelatersepele ge emnde bademme áte názena ndza ta maganaa itare na.

⁷ Emnde na ndza ta wáva ge mága maggwire na wá, Dadaamiya á de vaterte shifa na á zleka na, adaba itare ndza tá kátá shá shifa nanna antara haya ira yaikkire á ba azenara.

⁸ Amá emnde na yarnaaya jirire á Dadaamiya, tá fansáreka dekideki, ta eksese mága ba shagerkire na wá, tá ankwá am ervaunde á Dadaamiya, ankwá zladá watse á de faterar ge itare.

⁹ Watse bademme á emnde na ta eksese ba shagerkire na, tá de nanna zláda áza Dadaamiya. Watse zuṅṅwe ba Yahudiya-aha, lauktu emnde a jeba umele.

¹⁰ Amá emnde a mága maggwire wá, itare tá de shá háyá, antara yaikkire, ira hairire áza Dadaamiya; watse zuṅṅwe á de vaterte ge Yahudiya-aha, lauktu emnde a jeba umele.

¹¹ Adába bademme á emnde ta ba kalkale áza Dadaamiya.

¹² Emnde na ni garevka Yahudiya-aha na, antara tá aṅkwa á maga haypa an baakire á diya *tawraitá na keni, Dadaamiya á de kedateraakeda áte una diyarka tawraitá na. Amá emnde na diyardiya tsa tawraitá, aley tá maga ba haypa na wá, Dadaamiya á de kedateraakeda áte una a ndahese am tawraitá.

¹³ Adába Dadaamiya á de vanteka jirire ge ura adába cenancena názu am tawraitá, amá sey ma edda-aara aṅkwa maga názu a ndahesa tawraitá.

¹⁴ Má emnde na garevka Yahudiya-aha, diyarka tawraitá dekideki, amá tá aṅkwa á maganá ba itare an ire-aatare názu a ndahesa tawraitá wá, ma diyarka ba tawraitá a Muusa keni, áte maga-aatare ṅanna wá, daaci ba seke tá an tawraitá am vuwa-aatare.

¹⁵ Ate názena tá aṅkwa á maraná itare am zlááva-aatare na wá, ba seke aṅkwa tawraitá am vuwa-aatare a faterma Dadaamiya. Adába tá aṅkwa diyeddiye maga-aatare, tara ta magaa shagerire, an shagerkire keni.

¹⁶ Una ṅanna á de sesse ba parakke vacite na Yaisu *Almasiihu á de kya shairiya á emnde

áte una á de banná Dadaamiya na. Bademme á názena am huđe á emnde á de sesse áte parakkire. Labara á higa na yá anƙwa bálá waazu-aara na keni á ndaha ba una.

Yahudiya-aha, antara *tawraitá á Muusa

¹⁷ Ekka, á bá ka, ká ura Yahudiya, ká gálá ire áte *tawraitá, ká kuráva áte Dadaamiya,

¹⁸ á bá ka diyakdiya namaari á Dadaamiya, tawraitá anƙwa ge kwarakse duksa bademme geni ka eksese barama jirire,

¹⁹ ká anƙwa zhara ire á ɲa ba seke hyakephye tádá ura wulfe, ka ba seke parakkire ge maranaa baráma ge edda una am tabedammire,

²⁰ ká zhara ire á ɲa ba seke hyakephye kwaraterse duksa ge emnde na diyarka duksa, hyakephye giya emnde na zlaɓe ta ba seke egdzara mesheshe am elva á Dadaamiya na, á bá ka diyakdiya jirire, diyakdiya duksa bademme adába diyakdiya tawraitá.

²¹ Haá! Ekka ká kwaraterse ba ge emnde umele, labára ká kwaranseka ge ire á ɲa keni? Ká magaterá waazu ge emnde geni a yaránya neylire, labára ekka ká ila na?

²² Ká elván ge emnde yawánya mága gwardzire, labára ekka ká emmága? Á bá ka, ka kelaade á hele, labára zlaɓe ká ila duksa á hele ɲanna?

²³ Ekka, ká kuráva áte tawraitá, mbate keni ká maɲka áte náza á tawraitá ɲanna. An mága á ɲa ɲanna wá, ká anƙwa maganá ba ka geni emnde tá nyanya Dadaamiya.

²⁴ Ankwa puwartepuwa ba estuwa am wakita á Dadaamiya, a ba ñane: Áɗaba ba kure Yahudiya-aha, emnde a jeba umele tá ankwanya nyanya Dadaamiya.

²⁵ Má kwá maga názu am tawraitá wá, dem shedekwe á kure keni á magakuránmaga nampire. Amá má kwá manka názu am tawraitá, una ba seke dakuremka am shedekwe dekiɗeki.

²⁶ Má edda una daaka am shedekwe, amá ɗabetedaba tawraitá ba shagera, ma baaka am shedekwe keni, Dadaamiya á zhara una ñanna emtu mázla-aara?

²⁷ Edda una daaka am shedekwe, amá ma ɗabetedaba názu am tawraitá ba shagera wá, á de fakerfe zherwe ge ekka edda una ta puwakte tawraitá ñanna ge ekka, amá ɗabanka na, una ma ká ba am shedekwe ñanna keni.

²⁸ Geva ura Yahudiya áte ice á emnde-ka, una á gakve ura Yahudiya á jirire, una estuweka. Zlabe ádaliye, dem shedekwe keni, á gakve-ka ura á Dadaamiya, una estuweka.

²⁹ Yahudiyire á jirire wá, edda una ura Yahudiya á sáwá am ervaunɗe, an belá am shedekwe am ervaunɗe-aara an hákuma á Shedekwe Cudedɗe, gevka áɗaba ta puwete estuwa am tawraitá na. Daaci ñane una Yahudiyire á jirire; ñane wá, á ufa-ka galá áza emndimagwaha, á de galáná ba Dadaamiya ñane.

3

¹ Má estuwa wá, Yahudiyire á farka ge duksa emtu? Ma belá ura am shedekwe keni baaka

názu á fanaare ge ura emtu?

² Duksa wá, á farfe ba kwakya ma am uwe keni. Yá ndahana ádfaba uwe una? Emtsaafé wá, Dadaamiya a yateraa elva-aara am erva ba ge Yahudiya-aha.

³ Ay mi ba uwe kina, má emnde umele-aatare tsaraaka áte elva-aara ñanna wá, Dadaamiya keni á de eptsante elva ádfaba itare emtu?

⁴ Una estuweka dekideki; ma emnde bademme yaránya jirire keni, Dadaamiya wá, á eptseka elva-aara buwa. Ankwa puwartepuwa am wakita á Dadaamiya, a bá ñane:

Ekka wá, má ndahaksendahe elva á ña, ma ware keni sey a cenancena jirire á ña. Má tá kátá eksáká áte elva, shansha ba ka jirire.

⁵ Haypa á miya á maraterá jirire á Dadaamiya ge emnde, mi bá uwe kena mázle-aara? Mi bánba geni baaka jirire á Dadaamiya, adfaba á fá zladá áte miya emtu? Una wá, ya ndahese áte una ta bántsa emndimagwaha na.

⁶ Amá una estuweka dekideki, adfaba ma andze baaka jirire á Dadaamiya, watse á de kyáná estara kena ñane shairiya á emnde?

⁷ Zlabe adaliye má gevge ni baakire á jirire-aaruwa ankwa á melateru ge dise jirire á Dadaamiya ge emnde, antara ankwa á vaterte baráma á gálá Dadaamiya ge emnde wá, tá ñiya ádfaba uwe zlabe mázle-aara ge yá an haypire?

⁸ Daaci ta bántsa emnde umele, mbate mága emtanjkire shagera, geni a sesse jirire á Dadaamiya, á piyanerta uwe mazle-aara ge emmága-aara? Baira emnde umele keni ta naba ndahese emtanjkire áte iya, a bá itare: iya

keni ndansendahe estuwa. A njá ñane á maga uwe, watse á de ndavaterundave Dadaamiya am shairiya.

Baaka ura an jirire ba palle keni

⁹ Estara á bá kure? ñere Yahudiya-aha ñá jateruje ge emnde umele emtu? Baaka, ñá taa jateruka ðekidëki. Ábi am zuññwire keni ndza ya bakuránba geni Yahudiya-aha antara emnde umele bademmire-aatare tá á ba am erva á haypa.

¹⁰ Adaba ankwá an puwa am wakita á Dadaamiya, á bá ñane:

Baaka ura an jirire, baaka ba palle keni.

¹¹ Baaka edda á enkwale ge cewa jirire, baaka edda una á kátá daba Dadaamiya na.

¹² Emnde bademme dzalarevdzále áte unñule á Dadaamiya, bademmire-aatare badzarevbadze. Baaka ura mággwe, baaka ba palle keni.

¹³ Názena á segashe am kwará-aatare ba seke á segashe se á emtsa am hude-aara, we-aatare á ndáhá ba zlerma, názena á segashe am mbuwe-aatare ba seke wenye á záhe.

¹⁴ We-aatare sey á ndáhá ba elva yaiyaihe, antara elva nyanya ura.

¹⁵ Sera-aatare tsaftsafe jipu ge de ceba shifa á emnde.

¹⁶ Ba kelaa tate na tá degashe itare átekwa bademme, sey tá yaterá ba bádza antara emtanjire ge emnde.

¹⁷ Itare diyarka njá lapiya antara emnde ðekidëki.

18 Baaka ma lyáwá á Dadaamiya keni am er-vaunŋe-aatare.

19 Iyau, ge miya wá, diyamidiya geni bademme a názena á ndahaná *tawraitá wá, á ndahater ba ge emnde na tá am erva á tawraitá ɲanna. Daaci baaka edda una á de dzegwándzegwa bá baaka haypa-aara ge ɲane. Má estuwa, nálgaadama bademme tá de ba am shairiya á Dadaamiya.

20 Baaka ura á shá jirire áza Dadaamiya á ba an ɗaba tawraitá. Amá tawraitá wá, á mara ba geni ura á diyeddiye haypa-aara.

Uɲɲule na emnde tá de shá jirire áza Dadaamiya

21 Amá kina wá, Dadaamiya aɲkwa á maramiyá uɲɲule na ni watse mí de shá jirire á katafke-aara an ɲane na, baaka elva á ɗabate *tawraitá emtsaade am una ɲanna ɗekideki. Tawraitá á Muusa, antara nabi-aha ndza ta enndaha una ɲanna bademme.

22 Uɲɲule na ni watse emnde tá de shá jirire an ɲane áza Dadaamiya na wá, ba fetarfire áte Yaisu *Almasiihu palle. Una wá, gavka aɗaba emnde a jeba umele palle, amá ma ge emnde-ara keni, bademme emnde na má fetaarfe áte Yaisu Almasiihu na. Aɗaba emnde bademme ta ba kalkale áza Dadaamiya.

23 Emnde bademme ta ba emnde a mága haypa, ta yiyiye an parakkire á sleksire á Dadaamiya.

24 Amá Dadaamiya an maggwire-aara wá, a naba magateraa ɲurna, a vaterte jirire ba dey

á kya erva an Yaisu Almasiihu na a lyaterse am haypa na.

²⁵ Dadaamiya wá, ñane a tsaá Yaisu Almasiihu, geni á ya shifa-aara ba seke sadake, daaci Dadaamiya á baraterá haypa-aha-aatare an uzhe á Egdze-aara ñanna ge emnde a fetarfe bademme. A magaa una ñanna ge maraterá jirire-aara ge emnde. Werre wá, a magaa ba seke diyaaka haypa á emnde, ndza á fá ba ervaunde.

²⁶ Amá kina wá, a wayte maraterán ge emnde geni ñane wá, edda á jirire, á kátá nja á ba áte jirire-aara ñanna, á kátá vaterte jirire-aara ñanna ge emnde na tá ankwá fetaare áte Yaisu na keni.

²⁷ Má gevge estuwa, ankwá dalila á gálá ire á miya emtu mazle-aara? Baaka d'ekid'eki. Labára baaka? Adaba Dadaamiya vamiteka jirire á katafke-aara ádaba mi d'abete *tawraitá, amá a vamite jirire ádaba famitarfe áte Yaisu *Almasiihu.

²⁸ Adaba diyamidiya geni emnde tá shá jirire áza Dadaamiya sey ma fartarfe áte Yaisu Almasiihu, tá taa shánka ádaba ta d'abete tawraitá.

²⁹ Emtu, Dadaamiya ñanna sey ba ge Yahudiya-aha palle, ge emnde umele wá, Dadaamiya-aatare-ka emtu? Una estuweka, itare keni Dadaamiya-aatare ba ñane ñanna.

³⁰ Adaba baaka Dadaamiya umele, sey ba palle. Má fartarfe Yahudiya-aha áte Yaisu Almasiihu á vaterteva jirire á katafke-aara. Ge emnde a jeba umele keni ba estuwa ñanna; má fartarfe áte Yaisu Almasiihu wá, itare keni á vaterteva jirire á katafke-aara.

³¹ Emtu má ña ba: Dadaamiya á vaterte jirire ge emnde sey má fartarfe ate Yaisu Almasiihu wá, ña ganve tawraita ba seke duksa dey emtu? Estuweka ðekideki. Baira ñá anƙwa njante tawraita.

4

Náwa ba seke estara Ibrahim a shaa jirire áza Dadaamiya

¹ Dzamawamidzámá áte eggyemiya Ibrahim, mi ba uwe kina áte ñane? Ndza a shaa uwe ñane áza Dadaamiya?

² Ma andze Ibrahim shánsha jirire áza Dadaamiya áɗaba shagerire á slera-aara wá, ma andze á gálá ire-aara átekwa. Amá ñane ndza shánka dalila á gálá ire-aara á katafke á Dadaamiya.

³ Anƙwa ta puwete ba estuwa am wakita á Dadaamiya, a bá ñane: Ibrahim a fetaare áte Dadaamiya, daaci, áɗaba ba fetarfire-aara ñanna, Dadaamiya a vante jirire á katafke-aara.

⁴ Diyamidiya geni má ura anƙwa á maga slera wá, duksa na tá de vanta am iga á slera ñanna gafka dey mázle-aara, una ñanna mbera-aara, zlayá-aara.

⁵ Una keni ba estuwa: Edda una má dzamaaka de shá jirire áza Dadaamiya á ba an shagerire á slera-aara, amá a fetaare á ba áte Dadaamiya, ge ñane wá, Dadaamiya á vanteva jirire ba dey. Aɗaba Dadaamiya wá, á dzegwándzegwa vanteva jirire ge slehaypa.

⁶ *Dawuda keni ndza a ndahese elva áte edda una a shaa jirire ba dey á katafke á Dadaamiya, a bá ñane:

Edda-aara ñanna wá, gedetegeḍa.

⁷ Gedartegeḍa emnde na Dadaamiya a yateraare emtaṅkire-aatare, á zhareka haypa-aha-aatare na.

⁸ Gedetegeḍa zhele na má Yaakadada Dadaamiya á jaheka haypa-aha-aara na.

⁹ Geḍa ñanna á tsakaná Dawuda na wá, sey tá sháná ba emnde na tá am shedekwe emtu? Una estuweka, antara ba emnde na tá baaka am shedekwe keni baḍemme. Adaba a bá miya ba kina: Dadaamiya a vante jirire ge Ibrahimia adaba a fetaare áte ñane.

¹⁰ Emtu Ibrahimia ndza a shanaa am sarte-ara geva edda á jirire á katafke á Dadaamiya? Am sarte na demda am shedekwe emtu, kwaye am sarte na zlaḍe daaka am shedekwe he? Ábi kwaye am sarte na zlaḍe daaka am shedekwe ba ḍekideki.

¹¹ Dem shedekwe na ndza a maganaa Ibrahimia wá, ndza ba nalaama ge marese fetarfire-aara áte Dadaamiya, antara jirire na a shanaa ñane am zuṅwire á katafke-aara na. Daaci Ibrahimia a geva estuwa dada arge emnde na daremka am shedekwe, amá fartarfe na. Dadaamiya á vaterte jirire á katafke-aara keni, ba seke una ni ndza a vante ge Ibrahimia werre na.

¹² Zlaḍe áḍaliye keni ba ñane una dada arge emnde na tá am shedekwe, amá tá aṅkwa ḍaba fetarfire á eddemiya Ibrahimia na, ñane a fetaare kwaye zlaḍe daaka dem shedekwe na.

Sha duksa á Dadaamiya an fetarfire

¹³ Werre wá, Dadaamiya ndza a maganaa *waada ge Ibrahimia, antara wulfe-aha-aara, geni watse á de vaterte duniya bademme ba seke warita. Dadaamiya maganá nka waada nanna ge Ibrahimia áfaba a dabete *tawraita, amá áfaba nane fetarfe áte nane haa a ganve edda á jirire á katafke-aara.

¹⁴ Ma andze Dadaamiya a magateraa waada nanna ba ge emnde na ta tsahe áte tawraita wá, ma andze baaka nampire á fetarfire, antara ba waada na a maganaa Dadaamiya na keni ma andze á gevá ba dey.

¹⁵ Ya ndahanaa áfaba uwe una: afaba tawraita wá, nane á maramiya ba ni ervaunde jaaja Dadaamiya áte emnde, afaba faransárka. Baira am tate na emnde diyarka tawraita dekideki na wá, tá dzegwanka maganá baakire á fesarfire, afaba baaka ahuwa.

¹⁶ Daaci estuwa, *waada na a maganaa Dadaamiya na wá, a magán ge fetarfire, geni bademme á wulfe-aha á Ibrahimia tá de shá duksa nanna názá ba dey. Amaana: emnde a fetarfe na ta tsaa á ba áte tawraita na, antara emnde umele na itare tá anjwa daba fetarfire á Ibrahimia na keni, bademme tá de shansha á ba an jirire. Afaba Ibrahimia wá, nane gevge eddemiya bademme.

¹⁷ Anjwa an puwa am wakita á Dadaamiya ba estuwa, a ba Dadaamiya á elván ge Ibrahimia wá: Yá gakvege dada arge emnde a jeba-aha gergere ba kwakya á bina. Daaci Ibrahimia a geva estuwa eddemiya bademmire á miya

á katafke á Dadaamiya, aƒaba a fetaare áte ñane. Ba Dadaamiya una edda á tsante ura am fáyá, antara edda á ganve duksa na ndza ƒaaka ƒekideki na keni á ba an elva na á segashe am mbuwe-aara na.

¹⁸ Ibrahimima wá, ndza gulanaaka ñane fetarfire-aara ƒekideki. Ma ndza emnde umele ta dzamán ba seke *waada á Dadaamiya á de gevka mazle-aara keni, Ibrahimima gulanaaka ñane fetarfire antara tama-aara ƒekideki. A gevaa estuwa dada arge emnde a jeba-aha gergere kwakya ba seke una ni ndza a bannaa Dadaamiya, a ba ñane: Náwa watse egdzara á ña tá de kwakyefkwakye na.

¹⁹ Am sarte ñanna, iva á Ibrahimima á maga deremke. Ma Ibrahimima á zhara ire-aara gevge emgyegwe kurcumme, diyaadiya geni mukse-aara Saraatu á taa yeka egdzere mázle-aara keni, aley Ibrahimima gulanaaka fetarfire-aara ƒekideki áte názena a bannaa Dadaamiya.

²⁰ Ñane ndza diyaadiya geni ba jirire, watse á shánsha duksa na a ba Dadaamiya á de vanteva na. Ñane magaaka shaige-aara ƒekideki. Baira fetarfire-aara ñanna a vante ndzedá kwakya, á gálá ba Dadaamiya duksa-aara.

²¹ Ñane ndza njantenja am ervaunƒe-aara geni Dadaamiya an hákuma ge mága názena a maganaa waada-aara na.

²² Kwaye ñane dalila na ni Dadaamiya a vante jirire á katafke-aara ge Ibrahimima.

²³ Iyau, elva ñanna keni puwartepuwe am wakita á Dadaamiya, geni Dadaamiya ganvege

edda á jirire ákyiye na mu, a halavuwa á ba áte ñane palle emtu?

²⁴ Elva ñanna wá, ta puwete áfaba miya keni, mi emnde na famitarfe áte edda una ndza a tsante Yaakadada Yaisu am fáya, geni miya keni watse á vamiteva jirire á katafke-aara.

²⁵ Ñane a naba tsanaahe ge Dadaamiya, geni á emtsemtsa áfaba haypa-aha á miya. Am iga á emtsa-aara maa, a tsantehe zlafe ádaliye am faya, geni á vamite an una ñanna ge miya keni jirire á katafke-aara.

5

Shamiyansha mela antara Dadaamiya

¹ Daaci am shamiyánsha jirire á katafke á Dadaamiya, adaba barka á fetarfire á miya áte Yaakadada á miya Yaisu *Almasiihu, melamimela antara Dadaamiya mazle-aara.

² Ba Yaisu ñanna palle una a weramitaa baráma geni mi shansha ñgurna áza Dadaamiya adaba famitárfefe áte ñane. Kina wá, tsamiyaatse áte ñgurna á Dadaamiya, gedfamitegedfa jipu, adaba ankwá tama á miya ge de nja antara Dadaamiya am sleksire-aara.

³ Gedá á miya zlafe tsaaka áte una ñanna palle. Una ma ankwá zladá áte miya keni, gedá á miya ba kela-aara, adaba diyamidiya geni zladá ñanna á mbamise farvaunđe.

⁴ Má shamiyánsha farvaunđe, am iga-aara mí de gevege emnde na hyarephye am duksa bademme. Má gamiyevge estuwa, daaci má á ba an tama áte duksa á Dadaamiya.

⁵ Tama á miya ṅanna wá, á tekamika ḑekideki, adaba Shedekwe Cudede anƙwa á ndahamindaha am ervaunde geni Dadaamiya á wayamiwaya kwakya.

⁶ Ge jirire wá, werre ndza baaka dabari á miya ḑekideki. Daaci am iga á una ṅanna, de hyephye sarte na ndza a tsanaa Dadaamiya na, lauktu a naba tsekwehe ge Yaisu *Almasiihu a emtsehe adaba haypa-aha á emnde-bademme.

⁷ Zlazlaḑa jipu geni ura á emtsa am kela á ura umele, una ma edda-aara ḑabetedaba jirire bademme keni. Má edda una kwakya maggwire-aara áte emnde wá, ámbane ura umele á naba eksaarekse emtsa am kela-aara.

⁸ Amá Yaisu Almasiihu ṅane a naba emtsehe am kela á miya, kwaye zlaḑe ma emnde a haypa emtsaade. Daaci mi naba diyeddiye áte una ṅanna geni Dadaamiya wayamiwaya ba kwakya.

⁹ Adaba emtsamtsa Yaisu Almasiihu am kela á miya wá, daaci mi shaa jirire áza Dadaamiya an uzhe-aara. Kina wá, njamitenja áte jirire-aara, geni watse á de lyamiyalye am názena watse á de magaterta Dadaamiya ge emnde adaba tá anƙwa jána an ervaunde.

¹⁰ Werre wá, ndza mi kelaade-aha á Dadaamiya, amá kina wá, baaka duksa am dáḑave á miya antara ṅane mázla-aara, zланаazle an emtsa á Egdza-aara. Sakwa kina ḑeme melamimela na wá, njamitenja áte jirire-aara keni geni á de lyamilya ba ge ḑekideki, adaba tsettse Egdza-aara am fáya.

¹¹ Aley keni zlaḑe á tsaaka an una geḑa á miya: Gefamitegeḑa jipu áte Dadaamiya

adaba názena a magaminaa nane á kya erva an Yaakadada á miya Yaisu Almasiihu, shamiyánsha mela antara nane kina.

Názu ndza a sanaa Naadama, antara una a sanaa Yaisu *Almasiihu

¹² Ndza adaba ba haypa á ura palle una samsa haypa á sem duniya, haypa nanna a sateraa emtsa ge emnde. Daaci a hyete estuwa emtsa áte emnde bademme, adaba emnde keni bademme tá maga ba haypa.

¹³ Ndza ba lauktu Dadaamiya á tsekwaná *tawraita ge nabi Muusa keni, kerten ndza njánja tsuwe haypa am duniya bademme. Amá am zamáne na ndza zlafe baaka tawraita, Dadaamiya keni ndza ndavaaka haypa-aha á emnde.

¹⁴ Aley keni wá, kwaye am zamáne á Naadama, sem zamáne á Muusa, emtsa á maga ba sleksire-aara áte emnde bademme. Ma hyepka haypa-aha-aatare ba seke názá Naadama na a kwaleve cena elva á Dadaamiya na keni, emtsa wá, yaterka dekideki.

Nja á Naadama wá, ba gáráva á zhele na ndza a sáwa am iga-aara na.

¹⁵ Amá wá, zala buwa nanna ta gergere jipu. Haypa na ndza a ganaa Naadama wá, náza slanveka dekideki ge yaikkire á ngurna na a velanaa Dadaamiya á sáwa ba dey na. Ba jirire, adaba ba haypa á ura palle una emnde bademme sharánsha emtsa, amá jatermeka duksa an yaikkire á ngurna na á magaterná Dadaamiya ba dey ge emnde bademme. Una

keni a maganaa á ba á kya erva an ura palle zlaɓe ádaliye: Ura ɲanna Yaisu *Almasiihu.

¹⁶ Duksa na á vantá Dadaamiya ge ura wá, námpire-aara keni ba tsekemme, ká slater-aaka antara una ndza a sanaa haypa á ura palle na. Názena a sanaa haypa á ura palle na wá, a saa ba záwa á sem mbiye á emnde baɗemme á katafke á Dadaamiya. Amá má Dadaamiya magateránmaga ɲgurna-aara ge emnde wá, ma a kwakyaave estara haypa-aatare keni, ɲane vaterteva jirire á katafke-aara geni a mbedateraaka shairiya.

¹⁷ Ge jirire wá, aɗaba ba haypa á ura palle, emnde baɗemme daremde am erva á emtsa. Una baɗemme ba lámare á ura palle ɲanna. Amá ura ge buwire, amaana: Yaisu Almasiihu, ɲane a naba se magaa pute umele. Aɗaba barka-aara emnde sharánsha ɲgurna yaikke áza Dadaamiya, á vaterteva jirire ba dey á katafke-aara. Itare wá, watse tá dem sha sleksire an shifa na á zleka na.

¹⁸ Daaci ba seke una emnde baɗemme daremde am záwá á katafke á Dadaamiya áɗaba haypa á ura palle na wá, ba estuwa zlaɓe ádaliye una keni: Aɗaba jirire na a maganaa ura palle, ura ɲanna Yaisu Almasiihu, emnde baɗemme sharánsha effeya, a halaterse am záwá, a vaterte shifa.

¹⁹ Zlaɓe ádaliye: Ba seke una emnde baɗemme daremde am erva ge haypa áɗaba ura palle kwalevwale cena elva á Dadaamiya na wá, ba estuwa zlaɓe ádaliye una keni: Dadaamiya á vaterteva jirire ge emnde

bademme ádaba fesarfire á ura ge buwire na.

²⁰ Amá Dadaamiya a naba saa *tawraita zlaɓe ádaliye á sem duniya, geni á se kwakyepkwakya haypa-aha á emnde. Má kwakya haypa á emnde, Dadaamiya keni á magaterá ngurna kwakya.

²¹ Ba seke una ndza a maganaa haypa sleksire-aara áte emnde bademme, á cebaterá an emtsa na wá, ngurna á Dadaamiya keni an hákuma jipu zlaɓe ádaliye ge vaterta jirire ge emnde. Dadaamiya á kátá daterá á dem tata á shifa na á zleka na. Amaana tá de shá sleksire á kya erva an Yaakadada á miya Yaisu Almasiihu.

6

Má an emtsa áza haypa, amá má an shifa áza Yaisu

¹ Mí bá uwe kina áte jeba á elva ɲanna? Mí bánba kina ganakini naba magawamimága haypa á miya, geni Dadaamiya keni á de sagamiyanvesage ngurna-aara emtu?

² Estuweka dekidfeke. Má ge elva á haypa wá, miya má an emtsa. Daaci mí dzegwáná estara kena mága haypa mázle-aara?

³ Emtu diyakurka geni miya bademmire á miya, am sarte na tá aɲkwa baramibara am yáwe á baptisma na, miya gamiyevge palle antara Yaisu *Almasiihu emtu? Diyakurka geni am sarte ɲanna ba seke emtsamimtsa kerde antara ɲane emtu?

⁴ An bára á miya am yawe á baptisma na wá, emtsamimtsa kerde antara ɲane, hedfaramiheda kerde keni. Daaci ba seke una ndza tsetetse

Yaisu Almasiihu am fáya an hákuma á Eddenjara na, ba estuwa shifa á miya keni á eptsaptepsa, gamiyevge áŋwaslire am njá á miya bademme.

⁵ Daaci má gamiyevge palle antara ñane estuwa, an emtsa na ba seke názá-aara na, daaci ba jirire, ge tse am fáya keni ma ba palle. Dadaamiya á tsamitetse am fáya ba seke una ndza a tsantaa ñane.

⁶ Diyawamiyeddiye una ba shagera: Am sarte na tá anjwa zlenela Yaisu Almasiihu áte dzangala, cebarateraaceba kerde antara shifa a haypire á miya werre na, geni shifa a haypire ñanna á zlauzle, mí sesse am erva á haypa mázle-aara.

⁷ Adaba má ura gevge emtsa wá, baaka názu á eksaná haypa áte edda-aara mázle-aara.

⁸ Má diyamidiya ge emtsamimtsa kerde antara ñane wá, ge tsete am fáya keni diyamidiya geni mi de tsettse antara ñane.

⁹ Zlabe adaliye: diyamidiya geni Yaisu Almasiihu wá, ñane tsetse am fáya, á emtseka mázle-aara, adaba á danuka emtsa ge ñane.

¹⁰ Adaba emtsa-aara ñanna wá, ndza a emtsa adaba haypa-aha á emnde, a emtsehe ba ser palle, hyephye ge bademme. Amá shifa na an ñane kina na wá, atuge Dadaamiya.

¹¹ Ba duksa palle ge kure keni: Diyaweddiye ba shagera am ire á kure, geni kure wá, kwá an emtsa á katafke á haypa. Amá shifa na kwá an ñane kina na wá, kwá átuge Dadaamiya, adaba kwa ba palle antara Yaisu Almasiihu.

¹² Daaci yawanánka baráma dekideki ge haypa á maga sleksire-aara áte kure, geni sey

kwá maga ba shagerkire na á kátáná vuwa á kure na watse á de ba am haha na.

¹³ Yawanánka ba kure an ire á kure vuwa á kure ge haypa, geni ubiya-aha á kure á gevge kazlaŋa á mága emtaŋkire. Arge una ŋanna, fawanemfa ire á kure am erva ge Dadaamiya, kwa emnde na ndza kwá an emtsa, tsakuretse am fáyá na, geni baɗemme á ubiya-aha á kure, á gevge kazlaŋa á mága slera á jirire.

¹⁴ Daaci fawanemka ire á kure am erva ge haypa ba dey, aɗaba kure gakurevka am erva á *tawraitá, kure kwa emnde na kwá áte ŋurna á Dadaamiya.

Geva náve á haypa, bi sha jirire áza Dadaamiya

¹⁵ Ázara á bá kure kina? Mí bánba ganakini miya mi baaka am erva á *tawraitá, má áte ŋurna á Dadaamiya, naba magaumimága haypa á miya emtu? Estuweka ɗekidɗeki.

¹⁶ Emtu diyakurka geni má kwa yanaa ba kure ire á kure am erva á ura geni kwá ɗaba ba názá-aara, kure gakurevge náve-aha á edda-aara emtu? Ndza diyakurka estuwa emtu? Daaci má kwa nave-aha á haypa, kwá ɗaba ba názá á haypa, amá ŋane á ɗákurá á de ceɓakurceɓa. Amá má kwá ɗaba názá á Dadaamiya, ŋane wá, á de gakurvege emnde a jirire á katafke-aara.

¹⁷ Galaumigála Dadaamiya áɗaba sakuresse am návire á haypa, kwá aŋkwa fansárfé ge Dadaamiya, kwá aŋkwa lyiya názu tá tsahakurse áte ŋane an ervaunɗe á kure palle.

¹⁸ Kina wá, sakuresse am erva á haypa, gakurevge náve-aha á Dadaamiya geni kwá maga ba jirire mázle-aara.

¹⁹ Yá anḡkwa vakurte gera á elva an návire am duniya na wá, áḡaba ba yiyiyire á hyema á kure ge cenva elva áte watsewatsire. Werre, kure ndza kwa yaa ire á kure bademme ge mága ba shagerkire, ba kelaazare ndza kwa fare ba ge mága emtanḡkire. Una keni magauma mága á ba áte una ḡanna: Yawanánya ire á kure bademme ge Dadaamiya, gawuvge náve-aha-aara ge mága ba jirire bademme. Estuwa, kwá njinja áte cudefḡdire.

²⁰ Am sarte na ndza zlaḡe kwá am návire á haypa, kure ndza baaka lámbe á kure áte elva á mága jirire.

²¹ Ndza kwa shaa uwe am mága á kure werre ḡanna, kina ba enndaha-aara keni á wakurwa zherwe na? Ábi ndza baaka? Baira ma andze kwá shánsha emtsa am iga á una ḡanna.

²² Amá kina wá, sakuresse am erva á haypa ḡanna mázle-aara, gakurevge náve-aha á Dadaamiya. Námpire-aara keni shakuránsha jipu, gakurevge emnde cudefḡde kwá átuge Dadaamiya. Am iga á una ḡanna keni, watse kwá shá shifa na á zleka na.

²³ Áḡaba má ura á maga ba haypa wá, edda-aara á de shá ba emtsa ge mbera-aara. Amá názu á vanta Dadaamiya ba dey ge ura wá, á vanta shifa na á zleka na, má garevge palle antara Yaakadada á miya Yaisu *Almasiihu.

Gáráva an mukse á zhele

¹ Ge diyakurkire emtu egdzar mama-aha-aaruwa geni *tawraitá an̄kwa á maga hákuma-aara áte ura sey má zlaḅe edda-aara an shifa? Una elva-aaruwa una yá vakurte ge kure adaba kure diyakurdiya názu am tawraitá.

² Ba seke mukse á zhele, má zlaḅe zhele á mukse ṅanna an shifa, an piya jipu geni á verṅa mukse ṅanna ge de ga zhele umele. Amá má ḅaaka zhele-aara an shifa wá, daaci á kwaráná ba ṅane ire-aara mázle-aara, á piyanteka tawraitá mázle-aara.

³ Má gevge ni zlaazlálá mukse ṅanna, de gaaga zhele umele a ya ba zhele-aara an shifa wá, mukse ṅanna maganaamaga gwardzire. Amá má kedaakeda zhele-aara, ma de gaaga zhele umele keni, ḅaaka gwardzire áte ṅane, an piyeka mázle-aara.

⁴ Ge kure keni ba estuwa ṅanna egdzar mama-aha-aaruwa, á kwarakurá tawraitá-ka mázle-aara, adaba kwá an emtsa á katafke-aara, emtsakurem̄tsa kerde antara Yaisu *Almasiihu. Daaci kina wá, gakurevge átuge edda una ṅanna ndza emtsam̄tsa, tsetetse am fáya na. Miya bademme keni am njá á miya kina antara kure na wá, mí maga ba duksa shagera na watse an námpire aza Dadaamiya na.

⁵ Adaba am sarte na ndza mi maga ba názena á katáná ire á miya wá, ndza mi maga ba haypa. Sámsa tawraitá keni a se tsante en̄kale á miya zlaḅe adaliye ge mága ba haypa. Estuwa, ma andze mi shánsha emtsa am iga-aara.

⁶ Ndza werre wá, mi ba seke danggay-aha á tawraita, amá kina shamiyánsha ire á miya ázeɲara. Áɗaba miya má an emtsa á katafke-aara. Daaci kina wá, mí an shifa áɲwaslire, mi dzegwándzegwa magannaamaga duksa ge Dadaamiya áte uɲɲule na á maramiyá Shedefke-aara na. Gafka áte uɲɲule werre na ndza á yanaa názu am tawraita na.

*Tawraita á maraterá ba haypa-aha-aatare ge emnde

⁷ Mi bá uwe kina áte jeba á elva na? Mí banba ganakini an haypa *tawraita emtu? Estuweka ɗekideki. Aley keni wá, a se balisaa ba tawraita názena tá ɗahaná an haypa na. Ma andze biyánka shairiya á Dadaamiya: Fe-ka ice am duksa á ura, ma andze yá diseka geni una ɲanna haypa.

⁸ Amá ba de diyaneddiye shairiya á Dadaamiya ɲanna, haypa shánsha baráma áte iya mázle-aara, berhiyemberha am fa ice am duksa-aha gergere ba kwakya. Ma andze baaka tawraita, haypa keni ma á dzegwánka mága kelaadire áte ura.

⁹ Werre, am sarte na ndza zlaɓe diyanka tawraita wá, ndza ya kurken ya ba ura an shifa. Amá ba de diyaneddiye shairiya á Dadaamiya wá, náwa ya keni, á bá haypa, tsetse an shifa,

¹⁰ iya emtsanemtsa. Dadaamiya wá, ɲane a saa tawraita ge vaterte shifa ge emnde, amá áte názá-aaruwa na wá, a siyaa ba emtsa.

¹¹ Ya ndahanaa áɗaba uwe una? Áɗaba am sarte na diyaneddiye shairiya á Dadaamiya, haypa keni shánsha baráma áte iya, a jiyaa

enƙale-aaruwa bademme geni yá farfe ge mága haypa-aha umele. A jiyaa estuwa haypa, amá a ngudansaa ba tawraitá huƙe.

¹² Amá tawraitá an ire-aara wá, ɓane cudedde, shairiya-aha á Dadaamiya na am huƙe-aara bademme cudedde, bademme ba jirire, bademme shagera.

¹³ Daaci duksa shagera estuwa emtu á siya emtsa ge iya? Ɗane-ka deƙideƙi. Iya wá, a jiyaa ba haypa. Ba áƙaba dzegwanánka ƙaba shagerire á názena am tawraitá, daaci a naba cavadiƙehe ge haypa, a tedese shifa am ya, an duksa shagera ɓanna. Tá dise áte una ɓanna ganakini haypa wá, haypa ba jire. Daaci, áƙaba barka ba tawraitá, haypa maresemáre ire-aara geni ɓane wá, mándzawe ba jire.

Ura á kátá á maga shagerire, amá á daaka ndzedfa-aara

¹⁴ Diyamidiya *tawraitá wá, a sawa áza Dadaamiya, amá iya, ya ba urimagwe, ba seke tá veliwe an vela ge haypa, ganevge náve-aara.

¹⁵ Názena yá maganá iya na wá, ba iya keni cenanseka. Názena yá kátá maganá iya, á daaka ndzedfa-aaruwa, yá maga una wayanka na.

¹⁶ Má ganuge názu wayanka emmága-aara wá, yá dise áte una ɓanna shagerire á tawraitá.

¹⁷ Daaci má estuwa, mándzawire ɓanna yá maganá ba iya an ire-aaruwa-ka, á maganá ba haypa na anƙwa am vuwa-aaruwa na.

¹⁸ Diyandiya ganakini baaka shagerire azeruwa, amaana: ázeruwa urimagwe na. Áƙaba ba jirire geni am ervaunƙe-aaruwa

wayanwáyá mága shagerire, amá á daaka ndzedfa-aaruwa.

¹⁹ Shagerire na yá kátá maganá ya wá, á daaka ndzedfa-aaruwa, yá maga ba mándzawire na wayanka na am kela-aara.

²⁰ Má ganuge názu wayanka emmága-aara na wá, yá dise áte una nanna geni yá maganá ba iya an ire-aaruwa-ka, á maganá ba haypa na ankwá am vuwa-aaruwa na.

²¹ Názu yá ankwá tapaná iya am vuwa-aaruwa wá, má yá kátá maga shagerire, kerten ba jarje shagerkire á katafke-aaruwa, yá maganaamaga una nanna am kela-aara.

²² Ate una am ervaunđe-aaruwa wá, wayanwáyá yá dfabetedaba tawraitá á Dadaamiya ba shagera.

²³ Amá ankwá duksa mándzawe am vuwa-aaruwa, nane wayiyanteka dfekideki ganakini yá maganaamaga shagerire na diyandiya am ire-aaruwa. Duksa nanna a give ba seke yá náve-aara geni sey yá maga ba haypa na am vuwa-aaruwa na, baaka duksa umele.

²⁴ Kay! yá baaka degiya! An vuwa á haypire-aaruwa na wá, á shisha emtsa! Á lysisá ware-aaruwa?

²⁵ Dadaamiya wá, ankwá, yá slafaná we-aaruwa ba ge nane palle á kyá erva an Yaakadada á miya Yaisu *Almasiihu.

Daaci ba seke una ya enndaha na: Iya an ire-aaruwa wá, tsanaatse á ba áte una a ndahesa Dadaamiya am tawraitá na. Amá an vuwa a urimagwire-aaruwa na wá, yá ankwá maganá áte názá á haypa.

8

Emnde na tá maga ba názu á kataná Shedekwe Cufedde na

¹ Daaci kina wá, baaka záwá mazla-aara am mbiye á emnde na garevge palle antara Yaisu *Almasiihu na.

² Adaba Shedekwe Cufedde na anjwa vaterte shifa ge emnde na tá am erva á Yaisu Almasiihu, sisese am erva á haypa, sisese am erva á emtsa.

³ *Tawraitá wá, nane dzegwánka halese emnde am erva á haypa, adaba baakire á payda á emndimagwaha ge mága názu a ndavateruwa nane. Amá wa, Dadaamiya maganaamaga duksa nanna janviyaaja ge tawraitá na. A maganaa estara nane? A naba bela Egdza-aara á sem duniya, áte nderáva á miya emndimagwaha na má an haypa na, geni á se lyamivaare nane haypa-aha á miya. Dadaamiya a puwanem estuwa zawa am mbiye ge haypa na am vuwa á emnde na.

⁴ Dadaamiya a magaa una nanna wá, ba geni mí maŋka názena á kataná ba ire á miya, amá mí maganaamaga jirire na á ndavaná tawraitá na bademme, miya emnde na á kwaramiya Shedekwe Cufedde na.

⁵ Adaba emnde na tá maga ba názena á kataná ire-aatare na wá, itare tá dzama ba názena á kataná ire-aatare nanna. Emnde na tá maga ba názena a baternaa Shedekwe Cufedde, itare tá dzama ba názena á kataná Shedekwe Cufedde na.

⁶ Daaci emnde na itare tá maga ba názu á kataná ire-aatare, itare tá shánsha emtsa. Amá emnde na tá dzáma ba názu á kataná Shedekwe

Cufedde, itare tá shá shifa na á zleka na, antara hairire.

⁷ Emnde na ni tá dzama ba názena á kataná ire-aatare na wá, itare tá dábeka tawraitá á Dadaamiya, itare tá dzegwánka d'aba Dadaamiya d'ekideki, ta kelaade-aha-aara.

⁸ Bademme á emnde na tá njá á maga ba názena á kataná ire-aatare na wá, itare tá shánka háyá áza Dadaamiya d'ekideki.

⁹ Amá kure wá, kwá maganá áte una á kataná ire á kureka, á kwarakurá ba Shedekwe Cufedde, adaba an'kwa Shedekwe nanna am kure. Má ura baaka an Shedekwe nanna wá, edda-aara gevka átuge Yaisu Almasiihu.

¹⁰ Ma kwa an emtsa adaba lámare á haypa keni, amá má an'kwa Yaisu Almasiihu am kure wá, Shedekwe Cufedde á vakureteva shifa jirire, adaba kure gakurevge emnde a jirire á katafke á Dadaamiya.

¹¹ Má an'kwa Shedekwe á Dadaamiya na ndza a tsetaa Yaisu Almasiihu am faya na am kure wá, una ba jirire ganakini ba nane zlafe una watse á de femfa shifa am kure keni, an hákuma á Shedekwe-aara an'kwa am kure na.

¹² Daaci, egdzar mama-aha-aaruwa, má es-tuwa wá, ba seke má an gema am vuwa geni sey mi maganaamaga názena á kataná Shedekwe Cufedde na, mi mañka una á kataná ba ire á miya na.

¹³ Adaba uwe, má kwá d'abaná áte una á kataná ire á kure na, kure kwá de shá ba emtsa. Amá má kwá ganapteka d'ekideki ge kazlañ-aha na á kataná vuwa á kure, á kwarakurá

ba Shedekwe Cufedde, daaci estuwa wá, kwá shánsha shifa á jirire.

¹⁴ Baɗemme á emnde na tá dabaná áte una á maraterná Shedekwe Cufedde na wá, itare ta egdzara á Dadaamiya.

¹⁵ Adaba uwe, Shedekwe Cufedde na kwa shanaa kure áza Dadaamiya na, kwa shan geni á eptsakurá ádaliye á dem návire á kure werre-ka, geni kwá njá an iyawa zlaɓe ádaliye-ka, amá kwa shan geni á gakturvege egdzara á Dadaamiya, á vamita ɗane baráma a dáhá Dadaamiya an dada.

¹⁶ Iyau, anƙwa á bamiyanba Shedekwe Cufedde ɗanna am ervaunɗe á miya, geni miya wá, ba jirire ma ba egdzara á Dadaamiya.

¹⁷ Am gamiyevge egdzara-aara estuwa, daaci miya keni má de shánsha dza á miya am duksa shagera na a fater ge emnde-aara na. Ba miya antara Yaisu Almasiihu una má de shánsha duksa ɗanna. Adaba má eksamiyaarekse sha zlaɗa seke ɗane, daaci má shánsha de nja am yaikkire keni antara ɗane.

Yaikkire na má ufaná miya áza Dadaamiya

¹⁸ Una wá, diyandiya ba jirire ganakini zlaɗa na má anƙwa shaná miya kina wá, hyafka ba názara keni ká slaterka an yaikkire na watse á de vamita Dadaamiya na.

¹⁹ Adaba baɗemme á duksa-aha na a nderanaa Dadaamiya, tá anƙwa á tsakwa ba hyema á sarte na má watse Dadaamiya á mara egdzara-aara áte parakkire am sleksire-aara na.

²⁰ Baɗemme á duksa-aha na a nderanaa Dadaamiya na wá, garevge ba seke duksa ba dey

ázeɲara. Amá namaari-aatare-ka, a fateraare ba Dadaamiya ɲanna aɗaba haypa á emnde. Aley, duksa-aha ɲanna tá á ba an tama-aatare áte shagerire na watse á de magaterná Dadaamiya.

²¹ Elva ɲanna wá, amaana: Baɗemme á duksa-aha na a nderanaa Dadaamiya na, watse tá shánsha ire-aatare. Aɗaba watse tá sesse am erva á emtsa, watse tá lebe-ka mázle-aara, itare keni watse tá shá yaikkire ba seke egdzara á Dadaamiya.

²² Miya wá, diyamidiya ganakini sem ba vatená keni, baɗemme á duksa-aha na a nderanaa Dadaamiya na tá aɲkwa basha ba zlaɗa emtsaɗe. Am ervaunɗe-aatare tá aɲkwa ɲiya ba seke mukse na am zlaɗa á yá na.

²³ Amá tá ɲiya ba duksa-aha ɲanna-ka palle, antara ba miya. Amá Dadaamiya vamiteva Sheɗekwe-aara. Sheɗekwe ɲanna wá, duksa zunɲwe am nazena mí de shaná miya ázeɲara baɗemme. Daaci mí ámbera á ba ɲiya ɲanna am ervaunɗe á miya, má aɲkwa tsákwa ba hyema á sarte na watse á se halamisehale Dadaamiya náza á ba ge ɗekideki am zlaɗa ɲanna, á gamivege egdzara-aara.

²⁴ Dadaamiya wá, ɲane a lyamise vatene-ka, amá miya zlaɓe má aɲkwa tamaná á ba an tama emtsaɗe. Aɗaba uwe, má ura á nanna názu aɲkwa á tamaná ɲane wá, á tamaná an tameka mazla-aara aɗaba shansha. Emtu ware edda una zlaɓe á tamaná an tama duksa na am erva-aara ba ge ɲane?

²⁵ Tama wá, mi fánaa áte duksa na zlaɓe namiyánka emtsaɗe na. Una wá, mí tsakwa

hyema-aara ba shagera, mí farvaunċe ba shagera am huċe-aara.

²⁶ Daaci estuwa, Sheċekwe Cuċeċċe keni á sáwá á se melamiyumele aċaba baaka ndzeċa á miya ge miya. Miya wá, ba mága maduwa áte unċule-aara keni diyamika, amá Sheċekwe Cuċeċċe á kyuwanva ba ŋane ge Dadaamiya am kela á miya, á ŋalamiyuŋale ŋane áte una á taa tsakeseka ura na.

²⁷ Dadaamiya wá, ŋane diyaadiya názu am ervaunċe á emnde. Daaci ŋane diyaadiya názena á kataná Sheċekwe Cuċeċċe na keni, aċaba Sheċekwe Cuċeċċe ŋane á ŋalateru ba ge emnde á Dadaamiya, á ŋalateru áte namaari á Dadaamiya.

²⁸ Daaci má estuwa, diyamidiya ganakini Dadaamiya wá, aŋkwa antara emnde na a dzeratersaa ŋane ma am uwe keni. Itare keni wayarwáyá an Dadaamiya jipu. Ma jebara-aatare keni á zlauzle á ba áte shagerire.

²⁹ Emnde na Dadaamiya ndza a dzeraterse werre na wá, a ba am werrire ŋanna zlaċe ádaliye a tsateraahe ganakini watse tá de gáráva antara Egdza-aara, lauktu Egdza-aara á de geva makaji am dágage á egdzara ŋanna baċemme.

³⁰ Baċemme á emnde ŋanna á dzeratersa Dadaamiya werre na, a ċatersehe baċemme, a vaterte jirire á katafke-aara, a naba vaterte nja antara ŋane am sleksire-aara.

Dadaamiya wayamiwaya baaka halavuwa-aara

³¹ Má Dadaamiya aŋkwa antara miya estuwa, aŋkwa názu mí ndahaná miya zlaċe ádaliye

arge una ɲanna emtu? Ware edda una á dzegwándzegwa geva kelaade á miya mázla-aara?

³² Dadaamiya, ɲane shebaaka Egdza-aara, amá a naba yananuhe ge emtsa áɗaba miya. Má Dadaamiya á vamite Egdza-aara estuwa, sakwa duksa-aha umele emtu? duksa-aha umele bademme keni watse á de vamiteva.

³³ Ware edda una á dzegwándzegwa icater-aare sera ge emnde na a dzeraterse Dadaamiya? Baaka ɗekideki, áɗaba ba ɲane an ire-aara una a vaterte jirire na.

³⁴ Daaci estuwa, aɲkwa ura a dzegwándzegwa mbedamimbedá am shairiya emtu? Baaka á jerka ɗekideki. Áɗaba Yaisu *Almasiihu ɲane emtsamtsa áɗaba miya, zlaɓe áɗaliye keni tsetetse am fáyá, aɲkwa am naɗafa á Dadaamiya, á ndahaná ɲane elva am kela á miya.

³⁵ Nja wayáva na á wayámiya Yaisu Almasiihu na, aɲkwa názu á dzegwándzegwa tegamiya an ɲane emtu? Baaka una á jerka ɗekideki. ɲane ba á wayamiwaya. Una ma palasa, ma beccire, ma zlaɗa na tá fáná emnde áte miya, ma waya am huɗe, ma petekkire á erva, ma nasáre na áte ura, una ma duksa na á zланаazle shifa am miya keni á dzegwánka ɗekideki.

³⁶ Zlaɗa á miya ge miya wá, ba seke una aɲkwa puwartepuwe am wakita á Dadaamiya na, a bá ɲane:

Áɗaba ba ekka Dadaamiya, ɲere ba kelá á váha ba seke tá zланаazle shifa am ɲere, gaɲerevge ba seke kyawe-aha na tá

dáterá á de cebaterceba na áza emnde.

³⁷ Nja una-aha ñanna bademme na, aley miya wá, má vaatara keni sey mi gana ba miya midalire, áfaba ndzendzefire á edda una wayamiwáyá jipu na.

³⁸ Una ba jirire diyandiya ganakini baaka ðekideki duksa na á dzegwándzegwa tegamiya antara Dadaamiya, áfaba wáyava-aara kwakya jipu áte miya. Una ma má emtsa, ma má ba an shifa á miya layye keni ba duksa palle ázenara. Ma malika-aha antara duksa-aha na am samaya na, ma duksa na anƙwa a magava kina, ma una watse á de magava á katafke na,

³⁹ ma duksa-aha na tá am zhegela átire, ma una am ekte á samaya keni, am duksa-aha na a nderanaa Dadaamiya bademme á jerka ðekideki una á dzegwándzegwa tegamiya an Dadaamiya, áte wáyáva-aara na á wayámiya ñane á kya erva an Yaisu Almasiihu na.

9

Iserayiila-aha jirire na a dzeratersaa Dadaamiya

¹ Náwa elva-aaruwa na yá bakurná ya, yá ndaakur ba jirire, baaka fida amkwa, adaba ya sledfaba á Yaisu *Almasiihu. Ba iya keni an hakuma á Shedekwe Cufedfe, diyandiya am ire-aaruwa ganakini ba jirire baaka fida am elva-aaruwa ñanna ðekideki. Yá bakurá geni

² yá áte paláse an tsaka ire, á wiwa jipu am ervaunƙfe-aaruwa baaka ekhye-aara.

³ Á wiya adaba uwe? Adaba emnde a jeba-aaruwa diyareka Yaisu Almasiihu ge nezla shifa-aatare. Ate iya kina wá, ma seke á naba gevge wá, wayanwaya geni á nyainyivenyainye Dadaamiya am kela-aatare, á mariyánka daba Yaisu Almasiihu nanna mazla-aara, mákini itare tá shansha shifa ba jirire.

⁴ Itare ta emnde a *Iserayiila, a dzerater-saa ba Dadaamiya, a gaterve egdzara-aara, ba Dadaamiya nanna a marateraa demdemire-aara ge itare, a magateraa namána, a vaterte *tawraitá, antara baráma á nja am sera-aara ba kelaazare, am magateraa *waada ganakini watse á de vaterte duksa; aley, itare eksaranteka dekideki.

⁵ Itare ta wulfe-aha á Ibrahimá tsa, am yá á vuwa, baira ta ba emnde a jeba antara Yaisu. Yaisu Almasiihu wá, nane Dadaamiya, duksa bademme á bá am erva-aara. Galaumigálá ba nane dem ba ge dekideki. *Aamin.

⁶ Dadaamiya eptsanteptsá elva-aara emtu? Una estuweka. Duksa na a ndahese Dadaamiya wá, baaka pekye-aara. Amá Iserayiila-aha kwakya diyarka Yaisu Almasiihu. Estuwa bademme-aatare-ka una garevge Iserayiila-aha á jirire.

⁷ Zlabe adaliye, Ibrahimá wá, kwakya wulfe-aha-aara, amá áte una ndza a ndahanaa Dadaamiya wá, bademme-aatare-ka ta wulfe-aha-aara ba jirire á katafke á Dadaamiya. Adaba a bá Dadaamiya á elvan ge Ibrahimá: Sey ba eggye-aha á Isiyaaku palle una ta wulfe-aha á na ge ekka.

⁸ Elva ɲanna wá, amaana: Am wulfe-aha á Ibrahimia bademme, tá aɲkwa emnde umele-aatare garevka egdzara á Dadaamiya. Sey ba emnde na Dadaamiya a maganaa waada-aara ge Ibrahimia emtsaade lauktu á shatersha na.

⁹ Náwa ndza a maganaa estuwa Dadaamiya waada ɲanna ge Ibrahimia: Ndza a banaa: Má watse hyephye sarte-aaruwa, watse yá sawa, Saraatu á de ya egdzere zhele.

¹⁰ Zlaɓe halavuka áte una ɲanna palle. Raibaika keni ndza a yanaa egdzara wulhe-aha buwa ge eggyemiya Isiyaaku.

¹¹⁻¹² Á ba am una zlaɓe yaraterka emtsaade keni kerten mbedanumbede tsawe Dadaamiya ge Raibaika, ganakini watse á malaavemale ba kudere arge male, watse male na á de maganá slera ge kuderenjara. Baaka názu ta maganaa itare emtsaade, ma shagerkire ma shagerire keni. Dadaamiya a magaa una ɲanna ge marese ganakini ma vaatara keni ɲane á maga duksa á bá áte una á kataná ɲane. Daaci má á dzera ura keni, á eksese ura-aara á ba áte una á kataná ɲane, adaba slera á edda-aara-ka.

¹³ Daaci de sesse una ɲanna am wakita á Dadaamiya, a bá ɲane: Iya ya hayá ba Yakubu, wayanka an Isuwa.

¹⁴ Daaci, mí bá uwe kina áte jeba á elva na? Mí bánba ganakini baaka jirire á Dadaamiya emtu? Una keni estuweka deki deki.

¹⁵ Ábi ndza banánba Dadaamiya ge Muusa, a bá ɲane: Iya, yá diya ba magan shagerire ge edda una yá kata maganá shagerire na, yá diya

ba zanvaareze ge edda una yá kata zanvaareze, á bina.

¹⁶ Daaci má Dadaamiya eksesekse ura wá, adaba a katanaa edda-aara-ka, adaba slera-aara-ka, amá a wayta ba Dadaamiya maganá shagerire ge edda-aara.

¹⁷ Zlaɓe ádaliye, anƙwa puwartepuwa am wakita á Dadaamiya, a bá Dadaamiya á elvan ge sleksu *Firawna: Ganakveka slekse yaikke ba dey, ya gakve slekse yaikke geni watse yá marese hakuma-aaruwa áte ka, yá hyanmehye zhera-aaruwa am duniya bademme an una ɲanna.

¹⁸ Kwaye ɲane zláláva á elva ɲanna, geni Dadaamiya á maganá shagerire ge edda una á kataná ɲane, á vante degdegire á ire ge ura umele, bademme á magán á ba áte una á kataná ɲane.

Shagerire na á magaterná Dadaamiya ge emnde, antara má jaaja ervaunɗe

¹⁹ Ambane ura umele má cenáncena estuwa, á de biyá: Labára Dadaamiya á ɲá emnde an shairiya adaba shagerkire na tá maganá itare má ba zlauzle á sawa ázeɲára?

²⁰ Ya bá ba ka ura-aaruwa: Ka urimagwe keni ká hyep uwe, baira ká gan jáwe ge Dadaamiya? Gahe keni á dzegwándzegwa maganá jáwe ge slendera-aara, á baná: ká nderi ge uwe estuwa emtu?

²¹ Slendera á gahe wá, á diya ba emmága názena á kataná ɲane an eɓbehye-aara. Á bá an eɓbehye palle, á naba tegansetege buwa, á

nderendera gahe na an daradza na an kyalma-aara, an umele keni á nderendera zhera ba gahe an nane.

²² Daaci má Dadaamiya keni á kata magán ba seke náza slendera á gahe, á shákaashá emtu ge ekka? Náwa nane, á kátá maraterá ervaunđe na á ja nane na, antara kwakyire á hakuma-aara ge emnde. Aley keni wá, zlaɓe anƙwa á ebbasha emtsaade emnde na a nderateraa nane na, antara ba emtanƙire na tá maganá itare na keni, nane á faterá ba ervaunđe. Amá vacite umele wá, emnde nanna tá de shá ba emtsa.

²³ Ba estuwa nanna zlaɓe ádaliye, Dadaamiya á kátá maraterá sleksire-aara ge emnde na a magateraa shagerire, a tsatsater kwaye am fantaufe geni watse tá de njá kerde am sleksire-aara.

²⁴ Emnde nanna wá, ba miya, a dzeramisaa nane. A dzeramise á bá am Yahudiya-aha-ka pale, a dzerese am jeba-aha umele keni bademme.

²⁵ Una wá, ba seke una anƙwa a ndahese am wakita-aara a puwetaa nabi Hausiya na, a bá nane:

Emnde na ndza ta emnde-aaruwa-ka na watse yá gatervege emnde-aaruwa; emnde a jeba na ndza wayanaterka na watse yá gatervege náwiyá-aha-aaruwa, a bá nane.

²⁶ Ba emnde nanna ndza ya baternaa ba iya am larde-aatare geni ta emnde-aaruwa-ka deƙideƙi na, á bá am larde nanna watse yá bateránba zlaɓe ádaliye: Ekkure, kwa egdzara-aaruwa ge iya, ya Dadaamiya slefa shifa am emnde.

²⁷ Ankwa názu ndza a balesaa nabi Aisaya keni áte Iserayiila-aha, a ba ñane: Ma Iserayiila-aha yaireya ba kwakya, garevge ba seke shiili na am guwa na keni, aley watse cekwa emnde na tá de ñezlesenjle na am dagave-aatare, a bá ñane.

²⁸ Dadaamiya Yaakadada wá, á haraaka, watse á se emmága názena a ndahesaa ñane na bademme.

²⁹ Una keni ndza a balesaa ba nabi Aisaya ñanna zlafe ádaliye, a bá ñane:

Dadaamiya wá, slekse ba ñane palle. Ma andze dzereseke emnde umele am dagave á egdzara á miya wá, miya keni ma andze mi baaka ba seke tara ekse á *Saudauma antara *Gaumaura, ma andze miya keni á shamisha lámare ba seke itare.

Yaisu *Almasihu gevge ba seke nákwá á ceba emnde an ektápaare áza Yahudiya-aha

³⁰ Estara ñane zlá láva á elva ñanna? Sera á elva ñanna wá, náwa estuwa: Emnde a jeba umele itare tatayarka geva emnde a jirire am ice á Dadaamiya ðekideki. Amá kina wá, ta geva ba itare emnde a jirire áza Dadaamiya, adaba fartarfe an ñane.

³¹ Yahudiya-aha maa, itare ta tatayanaa á bá an ndzedá ge zla názena á ndahaná *tawraitá, ge sha jirire an ñane áza Dadaamiya, amá dáaka ndzedá-aatare.

³² Labára daaka ndzedá-aatare? Adaba fartareka am ervaunde. Itare tá slaslán ba seke watse tá shá jirire áza Dadaamiya, má watse zlarneazle mága názena á ndahaná tawraitá

bademme. Daaci a cebateraa estuwa ná kwa
 ɲanna an ektápaare.

³³ Ankwa puwartepuwa am wakita á
 Dadaamiya, a bá ɲane:

Cenaucena bademme: Náwa yá belá ná kwa
 palle am larde á *Siyauna, watse á de
 cebaná ɲane emnde an ektápaare, watse
 ɲane á geva palaha na tá mbaɗa emnde
 átekwa na. Amá edda una a fetaare áte
 ɲane wá, á haslanaaka.

10

¹ Egdzar mama-aha-aaruwa, ná zu yá kataná
 iya kwakya am ervaunɗe-aaruwa, yá ankwa
 ɲalaná áza Dadaamiya wá, yá kátá ba a
 saremsa Yahudiya-aha á ɲere keni á sem sera á
 Dadaamiya, tá lyelya shifa-aatare.

² Ge jirire wá, yá endáhá ba parakke itare
 keni tá ankwa wava ge mága názena á kataná
 Dadaamiya, amá sharantauka ba emmága-aara.

³ Am sharantauka ge názena tá maganá emnde
 ge sha jirire an ɲane aza Dadaamiya, itare ta
 naba njeta áte slera-aatare ge sha jirire. Daaci an
 una ɲanna, itare sarka á sem sera á Dadaamiya
 ge sha jirire.

⁴ Am sarte na samsa Yaisu *Almasiihu, slera á
 *tawraita keni zlauzle mazle-aara. Estuwa, má á
 fetaare ware áte ɲane keni edda á jirire ba ɲane
 áza Dadaamiya.

*Ma á fetaare ware áte Yaisu *Almasiihu keni á
 lyelye shifa-aara*

⁵ Werre wá, ndza a puwetaa nabi Muusa áte
 elva á sha jirire áza Dadaamiya an názena am

*tawraita, a bá ñane: Má ura maganaamaga názena am tawraita wá, á shansha shifa. Amá wá, a yanseka ba palle keni, á bina.

⁶ Amá á ba am wakita á Dadaamiya ñanna zlaɓe ádaliye, una tá puwete ge sha jirire áza Dadaamiya an fetarfire wá, estuweka. A bá ñane: Bánka am ervaunɗe á ña ganakini ware una watse á kapte á dem samaya na. Elva ñanna wá, amaana á kata bá: ware una á de ɗaha Yaisu *Almasiihu am samaya.

⁷ Zlaɓe ádaliye: Bánka am ervaunɗe á ña ganakini ware una á duwa á dem faya na. Amaana: a duwa ware á de ɗaha Yaisu Almasiihu na am faya.

⁸ Bánka estuwa, aɗaba a ba wakita á Dadaamiya wá: elva á Dadaamiya ba herzhe an ka, yiyiyeka ɗekiɗeki. Elva ñanna wá, á ba am mbuwe á ña keni ndaksendahe, faktarefe am ervaunɗe á ña, a bina. Aɗaba elva umele-ka, ba elva na má anƙwa balaterá waazu-aara ge emnde geni a fartarfe áte Dadaamiya na.

⁹ Má ndaksendahe an we á ña parakke ganakini ba Yaisu una Yaakadada, fakatarfe keni am ervaunɗe á ña geni Dadaamiya tsantetse am faya wá, ekka ká ñezlesenɗle.

¹⁰ Máki famitarefe áte Yaisu Almasiihu a ba an jirire, ira mí ndahaná an we á miya geni Yaisu Almasiihu wá, ñane Yaakadada, Dadaamiya á vamiteva jirire, á ñezlamisenɗle.

¹¹ Anƙwa á ndahaná wakita á Dadaamiya, a bá ñane: Ma a fetaare ware áte ñane keni, á tekanaaka, á bina.

¹² Una ñanna wá, a ndahanaa áte emnde

baɗemme, ma Yahudiya-aha, ma emnde a jeba umele keni, Yaakadada-aatare ba palle, á magaterá shagerire ge emnde na tá ñalá ázeñara na.

¹³ Adaba aɳkwa ta puwete ba estuwa am wakita á Dadaamiya, a bá ñane: Baɗemme á emnde na tá ñala Yaakadada na, tá ñezlesenjle.

¹⁴ Amá elva na wá, bibiya. Tá ñala estara ázeñára má fartarka áte ñane? Ge fetarfe keni, tá fetaara estara kena áte ñane má cenaránka labáre-aara? Ge cena-aara keni, tá cenáná estara kena má de barateránka emnde umele?

¹⁵ Ge de ndaterndaha ñanna keni, tá de baterá estara kena má belarka emnde a bala waazu? Ba seke una aɳkwa ta puwete am wakita á Dadaamiya a bá ñane: Aɳkwa názu shagera seke sawa á emnde a bálá waazu á labáre á higa-he, á bina.

¹⁶ Amá keni wá, ta cekwa emnde na lyarvaalya an ervaunɗe-aatare palle labáre á higa ñanna, ba seke una a bantsa nabi Aisaya na. A ba ñane á elvan ge Yaakadada: Yaakadada-aaruwa, tá aɳkwa-he deme emnde na fartarfe áte elva á ña na ña de balatersebále na, á bina.

¹⁷ Daaci diyaweddiye ba shagera ganakini, lauktu ura á fetarfe wá, á fetaare áte názena a cenanaa ñane am waazu. Má ura cenáncena waazu keni, á ba aɳkwa ura á balanse elva á Yaisu *Almasiihu.

¹⁸ Daaci mi bánba ganakini cenaránka emnde a *Iserayiila waazu á labáre á higa ñanna emtu? Ba jirire cenaráncena. Am wakita á Dadaamiya keni aɳkwa an puwa, a bá ñane: Ma áme keni emnde ta cena ba kwara-aatare tá bálá elva á

Dadaamiya, labáre-aatare hyemhye am duniya baɗemme.

¹⁹ Una ni ba jirire mi bánba ganakini emnde a Iserayiila diyarka labáre á higa emtu? Ba jirire diyardiya, amá liyarka. Emtsaadé wá, ndza a bánba nabi Muusa werre, geni a bantsa Dadaamiya:

Ankwa názu watse yá maganá ya, kwá de kuma shagerire á njá á emnde na ndza hyarefka ba názára keni na, watse á mbertembera ervaunɗé á kure ba seke kára, aɗaba itare ta emnde na ndza ɓaaka enkale-aatare na, á bina.

²⁰ Am iga á una ɗanna, nabi Aisaya keni shebaaka ɗekideki, a ndaha zlaɓe áɗaliye geni a bánntsa Dadaamiya:

Emnde na ndza tatayarika na wá, sharisha, ya marateraa ire-aaruwa ba ge emnde na ndavarika ɗekideki na, a bá ɗane.

²¹ Amá a ba ɗane áte emnde a Iserayiila wá:

Váha deppe yá ankwa maraterá erva-aha-aaruwa geni yá ɗaháterá ásezerwa, amá kwalariyarkwale, ta magiya degdegire á ire.

11

*Dadaamiya yanka emnde a *Iserayiila*

¹ Daaci má estuwa wá, ankwa ndava-aaruwa zlaɓe áɗaliye. Una á bánba ganakini Dadaamiya á yateraaya emnde-aara ɗanna emtu? Yateraaka ɗekideki. Aɗaba ba iya an ire-aaruwa keni, ya ba ura *Iserayiila ɗanna

miyenne, ɲa emnde a jeba palle antara emnde á Bainjamain, ya ba wulfe á Ibrahimia miyenne.

² Dadaamiya yateraaka emnde-aara na á dzeraterse kwáye am fantaufe á duksa baɗemme na. Caamane ábí diyakurdiya názena a ndasaa wakita á Dadaamiya áte nabi *Ailiya? Am sarte ɲanna Ailiya a de kyuwanve ge Dadaamiya geni a valateraarvala ge Iserayiila-aha, a bá ɲane á elvan ge ɲane:

³ Yaakadada-aaruwa, baaka cebareceba nabi-aha á ɲa baɗemme, kyabarnaakyaba tate á faká sadake ge ekka, náwa ya juwá ba iya palle kina ge ɗabakɗába, ba iya ɲanna keni tá kata ba jija.

⁴ Zlanaazle náza-aara, a naba ɲwanánte ge Dadaamiya, a bá ɲane: Ka juwa ka palle-ka, yá an zála debu vuye una magarka hele, kezlaranka ugje ge Baal.

⁵ Daaci am zamáne á miya kina keni, tá á ba aɲkwa Yahudiya á ɲere na Dadaamiya a magateraa ɲurna, a dzeratersehe na.

⁶ Má kwa cenáncena ganakini Dadaamiya a magateraa ɲurna wá, a dzeraterse aɗaba shagerire á slera-aatare-ka. Ma andze aɗaba slera-aatare wá, daaci ɲurna na gafka ɲurna mázle-aara.

⁷ Ay á kátá bamiya uwe ɲane elva ɲanna? Amaana wá: Baɗemme á emnde a Iserayiila-aha-ka una sharánsha názena tá tatayaná itare na. Sey ta shanaa ba emnde cekwa am dágive-aatare, ta shanaa ba emnde na a dzeratersaa Dadaamiya na. Emnde umele-aatare wá, ta magaa degdegire á ire.

⁸ Una ɲanna gevge á bá áte una á ndahaná wakita á Dadaamiya, a bá ɲane: Dadaamiya a gaterve ba seke emnde na tá an ice á háre, ice-aatare keni á geva an hádfá, tá nánka an ɲane, hyema-aatare keni ba greŋɲe ba estuwa, tá cenánka na. Sem ba vatená keni ta ba estuwa ɲanna, á bina.

⁹*Dawuda keni ndza a nyanyaterve ba estuwa, a bá ɲane:

Kwakyire á náza zuze-aatare na a nyaterfenye zlegde na watse á ɲáteráɲa kappe, tá segasheka dɛkidɛki am huɛɛ-aara na, sey tá mbaɛmɛbaɛ baɛmɛmɛ, lauktu watse tá tapántápa názena á de magaterná Dadaamiya na.

¹⁰ A garevge wulfe-aha ba uwe keni a naránka dɛkidɛki. Sey Dadaamiya á faterarfe zlaɛa ba kelaazare, watse á zlanazle ndzedɛ am itare baɛmɛmɛ na.

¹¹ Ankwa ndáva-aaruwa zlaɛe áɗaliye, a bá iya wá: Am sarte na jaterja ektápaare ge Yahudiya-aha na wá, mɛɛfarmɛɛɛ ba kereppe á dem haha emtu? Estuweka. Sera á elva ɲanna náwa estuwa: amaana: Itare garega haypa. Daaci Dadaamiya a yaterehe, a maraterán ge emnde a jeba umele mazle-aara unɲule á sha shifa ɲanna. A magaa una ɲanna, ba ganakini a kumarkuma áza emnde a jeba umele.

¹² Baakire á jirire na ta maganaa Yahudiya-aha na, a sateraa barka ge emnde baɛmɛmɛ. Kɛɛa-aatare áte unɲule á Dadaamiya na ni, a sateraa rezegire estuwa ge emnde. Sakwa má watse eptsareptsá á sem sera-aara dɛmɛ wá, watse

kwakya shagerire na á de magaterná Dadaamiya ge emnde bademme na.

Paul á fater magiya ge emnde na ta Yahudiya-aha-ka na

¹³ Kina wá, yá elvan ge kure emnde na kwa Yahudiya-aha-ka na: Iya, ganevge slebela á Dadaamiya ásezekure. Yá higa jipu áte slera-aaruwa ñanna á fiyaare ñane na.

¹⁴ Yá kátá geni tá kumetekuma Yahudiya-aha á ñere námpire na á magaterná slera-aaruwa ge emnde umele na, watse yá lyelya emnde umele am itare kena.

¹⁵ Am sarte na Dadaamiya a yaa Yahudiya-aha na wá, kwakya emnde na melaremele antara Dadaamiya am duniya. Sakwa má watse lyaterválya Dadaamiya ádaliye dème wá, watse kwakya emtakire na tá de shansha emnde bademme na. Ba itare na ndza ba seke tá an emtsa na keni, watse á saasa shifa á sem itare bademme.

¹⁶ Má á bá am dafa palle, takwala zunñwire tá fán tsekemme ge slera á Dadaamiya, daaci dafa ñanna bademme keni ba náza á Dadaamiya. Zlabe adaliye, má tara slalwe-aha antara uksuwe á náfá keni ba náza á Dadaamiya wá, daaci erva-aha á náfá ñanna keni ba názá á Dadaamiya.

¹⁷ Náwa náfá umele zhera-aara anyaranyara an dzeba am fe á ura, ta naba datsa umele-aha am erva-aha-aara, daaci ta saa erva-aha á umele á sawa am kaamba ba dey, ta se fafanuhe. Erva-aha á náfá na ta sanaa á sawa am kaamba na wá, una ñanna á ndahá ba kure emnde na kwa Yahudiya-aha-ka na. Daaci duksa shagera

na ndza tá sháná ba Yahudiya-aha na wá, kina kure keni kwá shánsha, ba seke una ni erva-aha á náfá tá shá ndzedá-aatare áte tara uksuwe antara slalwe-aha á náfá na.

¹⁸ Adaba una nanna, epsawaterka dekideki emnde na ta ba seke erva-aha á náfá na ta datsateraahe áte mama na. Kwá dzegwánka magateraare kurávire dekideki, adaba kure keni kwa slalwe-aha-ka, kwa ba erva-aha áte mama náfá, ba erva-aha una tá shá ndzedá áte tara uksuwe, antara slalwe-aha á náfá. Erva-aha tá taa vaterteka ndzedá ge tara uksuwe antara slalwe-aha.

¹⁹ Ámbane á de bánba ura umele ganakini ta datsa erva-aha náfá nanna áte mama na wá, ba geni tá puwa nere á dem slede-aatare.

²⁰ Una nanna keni ba jirire, amá wá, itare ta tsekwataraahe áte mama adaba fartareka. Ekka na shakánsha slede na keni ka shanaa adaba faktarefe. Effa hyema ba shagera, manka kurávire. Arge una nanna, njinja á ba an lyawa á Dadaamiya am ervaunfe.

²¹ Ya ndahanaa adaba uwe una? Adaba má Dadaamiya a magaterá estuwa ge Yahudiya-aha na itare ta ba seke erva-aha nanna á ba an jirire wá, ká kurken ekka wá, watse á yakya emtu má faktareka an jirire?

²² Diyaweddiye ba shagera ganakini Dadaamiya wá, slemággwe jipu, amá slezlađa zlađe adaliye: slezlađa jipu áte edda una má á dabeka unjule-aara na. Ge kure kina wá, slemággwe jipu áte kure, amá sey má kwá ankwa dabaná áte názá-aara. Má baaka una, kure keni watse á tsekwákuraatsekwa

ba estuwa.

²³ Názá Yahudiya-aha wá, má yaránya mága degdegire á ire wá, una hyefka duksa ázenjara, á eptsateraptsa zlabé ádaliye á sem slede-aatare ba seke una á kataná ñane.

²⁴ Ekkure emnde na kwa Yahudiya-aha-ka na wá, kwa ba seke erva-aha á náfá á mbece na tá se fafanu ge náfá na shagera a dzeβanaa ura na. Una duksa na á magaaveka ðekideki áza emndimagwaha. Má janviyaaka mága duksa estuwa ge Dadaamiya, á de janviya eptsá Yahudiya-aha á sem slede-aatare emtu? Itare ta emnde na á bá am fantaufe keni ta erva-aha á náfá ñanna an jirire ba itare!

Iserayiila-aha bademme watse tá de ñezlesenjezle

²⁵ Egdzar mama-aha-aaruwa, kwa emnde na gakurevka Yahudiya-aha na wá, yá kátá marakuránmára názena ndza nasherire na. Zlabé ádaliye yá kátá kwá maga eñkale, bawanka: Njá áte ire ba ñere arge Yahudiya-aha. Náwa nasherire ñanna: Yahudiya-aha umele ta naba maganaa degdegire á ire ge Dadaamiya, amá wá, geni tá njá ba estuwa dem ba ge ðekideki-ka. Am sarte na má de fartárfé emnde a jeba umele na a dzeratersaa Dadaamiya am duniya na bademme, itare keni tá de eptsá á sem sera-aara.

²⁶ Daaci má estuwa wá, *Iserayiila-aha bademme watse tá ñezlesenjezle ba seke una á ndahanaa wakita á Dadaamiya na. Am wakita, a bá ñane:

Watse á jesaarje slelya ura am berni á *Siyauna, á de bezaterá ñane haypa-aha-aatare ge emnde á Yakubu.

²⁷ Zlafe ádaliye, a bá Dadaamiya: Watse yá ñgudá namána-aaruwa antara itare am sarte na má watse yá yateraare haypa-aha-aatare na.

²⁸ Má ge cená labáre á higa wá, Yahudiya-aha cenarka ðekideki, garevge kelaade-aha á Dadaamiya. Una ñanna keni á wayakurantá ba Dadaamiya ge kure. Amá má áte dzera emnde-aara na a maganaa ñane wá, ta náwiyá-aha ba itare, adaba ndza ta shan werre eggye-aha-aatare áza Dadaamiya.

²⁹ Adaba má Dadaamiya dzersedzere emnde-aara, a gaterar barka wá, una ñanna náza dem ba ge ðekideki, ñane á eptseka elva-aara ðekideki.

³⁰ Werre, ndza kwá emnde na fakuransáreka ge Dadaamiya na ba kure. Amá kina adaba degdegire á ire á Yahudiya-aha wá, Dadaamiya á magakurá zevarzire.

³¹ Watse ba estuwa ge Yahudiya-aha keni. Kina wá, zlafe itare tá maganá ba degdegire á ire ñanna emtsaade ge Dadaamiya, ñane keni á magakurá shagerire ba ge kure. Amá wá, á magán ba geni a diyareddiye Yahudiya-aha á ñere ganakini hyarephye geni á zatervárze Dadaamiya, a sarsawa á sem sera-aara.

³² Daaci á belaterná ba Dadaamiya baráma ge emnde bademme geni a faransáreka na. Adaba am iga-aara, á kátá maraterá zevarzire-aara ge emnde bademme.

Yaikkire á Dadaamiya wá, jauje ge duksa

bademme

³³ Dadaamiya wá, duksa bademme á bá ázeɲara, slemággwe jipu áte emnde. Baaka ura á diyeddiye enkale-aara, antara diya-aara, ira názena a njeta ɲane ganakini á emmága na, baaka edda una á dzegwándzegwa pakya sera á názu am ire-aara dekiɲeki.

³⁴ Ba seke una ni ta puwetaa am wakita á Dadaamiya, a bá ɲane: Ware edda una diyaadiya názena á slaslaná Yaakadada na? Áme edda una á dzegwándzegwa geva slesawari-aara na?

³⁵ Emtu anƙwa edda una ndza a vanta duksa ge Dadaamiya, anƙwa á dabaná áte gema emtu? Ura estuwa á jarka dekiɲeki, á bina.

³⁶ Adaba duksa bademme a nderanaa ba ɲane. Má uwe keni á ɲaná ba ɲane, bademme ba náza-aara. Galaumigálá ba ɲane palle dem ba ge dekiɲeki. *Aamin.

12*Elva á shifa á edda una átuge Dadaamiya*

¹ Yá ɲalákurá adaba una ɲanna egdzar mama-aha-aaruwa, geni kwá yaná ire á kure bademme ge Dadaamiya. Shifa á kure a gevge ba seke zhel kyawe na tá icaná sadake-aara ge ɲane na. Njawinja an cufedɲire áte una á kataná ɲane. Magaumága á ba áte una ɲanna, adaba ɲane a zamivarhe, a magamiyaa maggwire kwakya. Uɲɲule á kezlaná ugje ge Dadaamiya an jirire wá, baaka arge una ɲanna.

² Dabauka mága á emnde a duniya na. Amá yawánya a eptsakurteptsa ba Dadaamiya an

hakuma-aara, a vakurteva ba ɲane eɲkale á jirire, kwá gevge ba seke ndza kure-ka. Daaci má gakurevge estuwa, watse kwá naba diyeddiye názena á kátáná ɲane keni. Nazena á kátáná ɲane na wá, amaana: duksa na shagera na, antara una má hayánháya ɲane na, ira duksa na áte unɲule-aara na.

³ Adaba ɲgurna na a maginaa Dadaamiya, a naba give slebela-aara na wá, yá naba ndakurn-daha iya ma ge ware á kure keni, ganakini ma ware á kure keni a kanteka ba ɲane ire-aara an kurávire, amá a tsaatse á bá áte deydey á ndzedfa-aara na a vantaa Dadaamiya ge mága slera am fetarfire-aara.

⁴ Vuwa á urimagwe wá, ba palle zelette. Amá wá, an ubiya-aha antara duksa-aha gergere kwakya, daaci ma uwe keni slera-aara ba tsekemme am vuwa ɲanna.

⁵ Njá á miya keni ba estuwa ɲanna. Ma kwakya, amá mi ba seke vuwa á ura palle. Bademmire á miya má á ba an másláva an másláva. Adaba gamiyevge palle antara Yaisu *Almasiihu keni.

⁶ Zlabe ádaliye, Dadaamiya a magamiyaa ɲgurna kwakya, a tegamiyaa hákuma á mága slera-aha keni gergergre bademme. Daaci ma ware á miya keni a emmága slera-aara an hákuma na a vantaa Dadaamiya ge ɲane. Daaci edda una a shaa hákuma á mága slera á nabiyire, sey a emmága á ba áte unɲule-aara ba seke una a bannaa Dadaamiya na.

⁷ Edda una ɲane a shaa hákuma á melateru ge emnde, ɲane keni a emmága slera-aara. Edda

una a shaa hákuma á kwaraterse duksa ge emnde keni, a nǎnǎna slera-aara.

⁸ Edda una a shaa hákuma á faterem ndzedá am vuwa ge emnde áte unǎule á Dadaamiya, a emmága. Edda una a shaa hákuma á melateru ge emnde an nalmáne-aara, sey a emmága an ervaunǎe-aara palle. Edda una nane a shaa hákuma á geve slekatafke á emnde keni, a emmága slera-aara an shagerire á ervaunǎe. Edda una a shaa hákuma á mága maggwire, nane keni a emmága á ba an higa.

⁹ Wayauka emnde á ba áte we ba dey, amá wayauterwáyá an ervaunǎe á kure palle. Fauka vuwa á kure am tata á mága shagerkire ðekideki, ma vaatara keni kure magaumága ba shagerire.

¹⁰ Magaumága wáyáva am dágave á kure áte wáyáva á egdza mamire; ma ware á kure keni a effa zherwe áte emnde umele an shagerire á ervaunǎe.

¹¹ Gawuvka emnde á masefe am slera á Yaakadada, amá gawuvge emnde a ndzendzedá am slera nanna, kwá maganá an ervaunǎe á kure palle.

¹² Ma vaatara keni gulawanaaka higa á kure ðekideki, afaba kwá anǎkwa an tama áte duksa á Dadaamiya. Ma am zladá-ara keni, faufa ervaunǎe ba shagera, ma vaatara keni gulawanaaka maduwa á kure ðekideki.

¹³ Melawaterumele ge egdzar mama-aha á kure emnde a fetarfe na tá taa hyanveka ge wedera-aha-aatare na. Lyyaulyiya wayve-aha á kure keni an erva buwa.

¹⁴ Gawaterga barka ge emnde na tá anƙwa fá zlaɗa áte kure, yekawaterarka emtaŋkire ɗekiɗeki.

¹⁵ Má tá am geɗa emnde, kure keni higauhiga antara itare; má tá an yawe á kyuwa am ice itare, kure naba kyuwaukyuwa antara itare.

¹⁶ Njawinja á ba áte ye palle antara sleriya-aha á kure. Magauka kurávire ɗekiɗeki, ma slera-ara keni naba magaumaɗa, bawánka ganakini slera na zlaya á ɗere-ka. Zharauka ire á kure ba seke kwa emnde na kwakya diya á kure.

¹⁷ Má ura a magakuraa emtaŋkire, eptsawannaaka an emtaŋkire. Ekkure wá, tatayautátáya mága shagerire na watse emnde baɗemme tá de zlebakurzleba átekwa na.

¹⁸ Ekkure wá, mákini kwá shánsha wá, ma estara keni magaumaɗa názena kwa dzegwanaa kure ganakini kwá njinja an hairire antara emnde baɗemme.

¹⁹ Daaci egdzar mama-aha-aaruwa, kure wá, eptsawaternaaka emtaŋkire na tá magakurná emnde na an emtaŋkire, yawánya, watse á eptsaterná ba Dadaamiya má watse nahetenáhá am ervaunɗe-aara. Adaba anƙwa an puwa am wakita á Dadaamiya ganakini: A bántsa Yaakadada Dadaamiya: Watse yá eptsaternáptsa ba iya emtaŋkire-aatare, yá de peláná ba iya degun-aara.

²⁰ A bá ɗane zlaɓe áɗaliye: Má á wáná waya ge slekeláade á ɗa wá, naba vanteva ka názu á zuze; má á wáná ndera, vanteva názu á shushe. Má ekka magakanaamaga una ɗanna, jakja an lindi zlauzle.

²¹ Yawanánka baráma dfekideki ganakini emtanḱire á egga midalire arge kure, amá gawegga ba kure midalire an mága maggwire.

13

Fawatersarfe ge emnde na tá an hakuma á ngumna

¹ Sey emnde bademme tá fathersaarefe ge emnde na tá an hakuma á ngumna. Adaba bademme á emnde á hakuma, a vatertaa ba Dadaamiya hakuma ḱanna, a fanaa ba ḱane ngumna ḱanna.

² Daaci ma ware una á maganá garda ge edda á hakuma á ngumna keni, edda-aara a ebzu ba elva á Dadaamiya. Emnde a mága una ḱanna tá anḱwa fa ire-aatare á dem zawa.

³ Má ura á maga ba shagerire, ḱane baaka lambe-aara átuge emnde a hakuma. Sey ba emnde a magá shagerkire una tá njá á bá an lyawa átuge itare na. Daaci má wayanḱa nja an lyawa átuge male-aha á duniya wá, emmága ba shagerire, watse tá hayák-haya.

⁴ Adaba itare keni ta emnde a slera á Dadaamiya, tá anḱwa mbakurse ba mága shagerire. Má gakúge emtanḱire wá, una wá, sey ká kuvaterkuva, adaba hakuma na a vatertaa Dadaamiya na gavka ba dey. Itare keni a tsateraa ba Dadaamiya ganakini tá gevá emnde a slera-aara. Edda una má á maga emtanḱire wá, itare tá pelansepele an emtanḱire-aara. Daaci una ḱanna á mara ba duksa na am ervaunḱe á Dadaamiya na.

⁵ Adaba una ṅanna, shagera ba kwá fater-sarefe ge male-aha á duniya. Una keni, a gevka adaba kwá kuva zlaḍa, amá adaba diyakurdiya am ire á kure ganakini una ṅanna an unṅule-aara.

⁶ Hadáma keni kwá puwaná adaba ba una ṅanna. Adaba itare emnde a ngumna ṅanna keni, a bazlateraa ba Dadaamiya geni a magarmága slera ṅanna áte shagerire.

⁷ Vawaterteva ma ge emnde-ara-aatare keni baḍemme. Adaba á belateraa ba ngumna. Vawaterteva hadáma-aatare ge *emnde a jáhá hadáma; ma emnde a jaha uwe keni, vawaterteva ge emnde a jaha názena a tsanaa ngumna na baḍemme. Faufa dárádza áte emnde na hyarephye geni kwá fa dárádza áte itare, faufa zherwe áte emnde na máki zlaya-aatare na keni.

Wáyávire áte sleriya

⁸ Njawka an gema áte kure dekideki. Názena á njá áte kure ba seke gema na baaka halavuwa-aara dekideki na ge kure wá, ba mága wáyávire áte emnde. Máki ura wayawáya an emnde wá, edda-aara maganaamaga názena am shairiya-aha á Dadaamiya na baḍemme.

⁹ A bá shairiya-aha á Dadaamiya wá: Manḵa gwardzire, jeka shifa, ileka, feka ice á ṅa am duksa á emnde. Baḍemme á shairiya-aha ṅanna náwa itare na, antara ba umele-aha na zlaḍe tá aṅkwa na keni, tá á bá am huḍe á shairiya palle na a bá: Ewwáyá sleriya á ṅa ba seke ire á ṅa, á bina.

¹⁰ Edda una má wayawáyá an sleriya-aara wá, á maganáka emtaŋkire. Daaci máki wayakwáya an sleriya á ŋa wá, ekka magakanáamaga názena á ndahaná shairiya-aha á Dadaamiya na bademme.

Tsakwawamitsakwa hyema aŋkwa á sawa Yaisu

¹¹ Daaci estuwa, wavauwáva ba shagera ge mága una ŋanna, adaba ba kure keni diyakurdiya ganakini zamáne na, zamane á kwá pá hare amkweka. Áza Dadaamiya wá, herzhapteherzhe sarte á lya shifa á miya náza ba ge d'ekideki. Seke una am fantaufe á miya ge fetaare áte Yaakadada Yaisu *Almasiihu na ka mazla-aara.

¹² Kina wá, gevge ba seke má herzhe á wera ekse, á zlála tabedammire mázle-aara. Daaci halaumiyantehálá kazlaŋa na mí de wava an ŋane na am erva, yawamiyánya shagerkire na tá maganá am tabedammire na mázle-aara.

¹³ Njauminja áte uŋŋule-aara ba seke emnde na tá zlála an vaciya na. Faumifa hyema mázle-aara, gaumiyevka emnde a mbazla, bi emnde a mága máme, antara gwardzire, an dágaldagala, an shelha áte ura, ira mága dakarire.

¹⁴ Amá eksawanteksa hala-aha á Yaakadada Yaisu Almasiihu ba seke kazlaŋa á wáva á kure. Shagerkire na á kataná ervaunđe á kure na, á ba an ire keni dzamauka mázle-aara.

14

Habazauka sera á emnde

¹ Má áte elva á wáyávire am dágáve á kure wá, viyawanaaka edda una zlaŋe gypka am

fetarfire na, habazauka sera á názena a fetaara ñane am ervaunɗe-aara ge shagerire na.

² Náwa yá bakurá jeba á elva-aha ñanna áte náza za: Ura umele, ñane gyepgye am fetarfire, diyaadiya ganakini ma uwe keni á diya ba ezza bademme. Daaci ñane, baaka názu á yainya, á ezza bademme. Mbate, edda una zlaɓe gyepka am fetarfire na, bademme á hyuwa ñane á feka áte we-aara ɗekidɗeki.

³ Daaci edda una baaka názu a yanaa ñane na keni, a epsaweka edda una á dzeraná an dzera duksa na. Iyau, edda una ñane á zá ba daugdza-aara na keni, a habazeka sera á edda una bademme hyuwa á ezza na. Adaba baaka edda una a yanaa Dadaamiya am itare.

⁴ Há! Ábi ñane nave á Dadaamiya. Ekka edda una ká habaza sera á náve á ura na, ka hyef ware ka? Ma á maganá áte unɗule-aara ñane, ma á maɗka áte unɗule-aara watse á de mbedɗa keni, naba yainya ka watse á banánba ba edda-aara ge ñane. Ñane keni á mbedɗeka ɗeme. Á hyefhye ndzedɗa á Yaakadada Yaisu *Almasiihu ge tsanmártse.

⁵ Zlaɓe ádaliye, áza ura umele, váha umele jauje ge háre-aha umele bademme. Amá áza ura umele wá, bademme háre-aha ta ba kalkale. Ge jirire wá, shagera ba ma ware keni a diyeddiye ba ñane názena am ervaunɗe-aara ge ɗaba barama shagera.

⁶ Edda una ñane á fá dárádza á ba áte váha palle am háre-aha á bere na keni, á kátá zleba ba Yaakadada an ñane, ba seke náza edda una á dzereka na. Iyau, edda una bademme

hyuwa á ezza na keni á zleba ba Yaakadada an ñane, adaba zuññwe á slafaná we ba ge ñane emtsaade. Edda una ñane wayaaka zá duksa bademme na keni, ñane keni á magán ba ge zleba Yaakadada, á slafaná we-aara ba ge Dadaamiya ñane keni adaba názena á záná ñane.

⁷ Nawa yá bakuranba zlaɓe á daliye geni, baaka edda una am dagave á miya á njá an shifa ge ire-aara, baaka edda una watse á emtsa ge ire-aara keni. Miya wá, ma má an shifa keni, má an shifa ba ge Yaakadada á miya.

⁸ Ma má an emtsa keni, má an emtsa ba ge ñane. Daaci ma má á bá an shifa á miya, ma má an emtsa keni, bademme á miya ma ba náza-aha-aara.

⁹ Adaba ñane ndza a emtsehe, amá tsettse am fáyá geni á gevge Yaakadada á emnde na tá an shifa, antara emnde na tá am fáyá keni bademme.

¹⁰ Ay a dakmá uwe ge ekka, ká habaza sera á egdza emmeña na? A dakmá uwe geni ká epsawa egdza emmeña na? Ábí watse bademme á miya mí de tse á katafke á Dadaamiya á de kyáná ba ñane palle shairiya á miya?

¹¹ Adaba anjwa ndahán ba estuwa wakita á Dadaamiya, a bá ñane:

Á bántsa Dadaamiya Yaakadada: Bademme á emnde, watse tá se ba am sera-aara, tá se ndahaná ba itare an we-aatare geni ya Dadaamiya ba iya.

¹² Daaci estuwa, ma ware keni watse á de ndahaná ba ñane an we-aara á katafke á Dadaamiya

názena ndza a maganaa nane na.

Maŋka názena á de vanta ektápaare ge egdza emmeŋa

¹³ Daaci má estuwa wá, ma ware keni a yanya hábaza sera á egdza emmeŋara na mázla-aara. Náwa názena kwá de maganá kure arge una nanna: Baɗemme a názena máki watse á vanta ektápaare ge egdza emmekure, watse á mbeɗa á dem haypa aɗaba kure na, magauka duksa nanna ɗekideki.

¹⁴ Am gaŋerevge palle an Yaisu *Almasiihu, diyandiya ba jirire ganakini baaka duksa na gevge haram ba ge ire-aara na. Amá ge edda una nane á zharán ba seke shagerka na wá, má zuze keni á zu ba haram nanna ba jire.

¹⁵ Máki ká aŋkwa za duksa na watse á de fanem shuŋŋula am ervaunɗe ge egdza emmeŋa wá, daaci ekka dzalakevdzala áte baráma á wáyávire á katafke-aara. Yaisu Almasiihu a naba yá ire-aara, a naba emtsehe aɗaba egdza emmeŋa nanna, mbeɗanaaka ka aɗaba duksa na ká záná á ba á dem huɗe na.

¹⁶ Ekka wá, ndavakanundave ge ervaunɗe á nã, amá má diyakdiya ganakini watse tá de wessa elva emnde aɗaba ekka wá, shagera ba ká yainya.

¹⁷ Aɗaba am tate na á nja Dadaamiya an sleksire-aara wá, duksa yaikke ba kazlaŋa na á vaterta Sheɗekwe Cuɗeɗɗe ge emnde na. Kazlaŋa nanna wá: Ba nja an jirire, antara hairire, ira higa. Yaikke ba una-aha nanna arge elva á náza za, antara elva á náza sha.

18 Edda una máki anjwa á maganá slera ge Yaisu Almasihu áte una nanna wá, nane shánsha háyá yaikke áza Dadaamiya, ba emnde keni tá de zleba ba nane.

19 Adaba una nanna, wawaumíwáva ba shagera ge mága názena watse á samiya ba hairire, watse á dá emnde á Dadaamiya á de katafke na.

20 Badzanveka ka názena a maganaa Dadaamiya á ba adaba elva á náza za. Náza za wá, diyamidiya ganakini baaka una haram ba ge ire-aara na. Amá máki watse á de magaterá ektápaare ge emnde wá, zlaya á na-ka mázla-aara ba ge faná áte we keni.

21 Duksa na ká maganá ka wá, máki watse á de vaterte ektápaare ge egdzar mama-aha á na wá, ma hyuwa, ma mbazla, ma uwe keni, yáinya ba dekideki.

22 Názena ni ka disaa ka am ervaunđe á na áte jeba á duksa-aha nanna wá, a njinja á ba am huđe á na, am dágave á kure an Dadaamiya. An barka ba edda una á njá á ba an higa áte názena a maganaa nane.

23 Amá edda una a naba zu duksa an shaige am ervaunđe, nane wá, femfa ire-aara am zává, adaba a gu duksa na baraaka am ire-aara. Bademme á názena á maganá ura, má njanteka ba shagera am ervaunđe-aara ganakini gevge halál wá, una nanna haypa.

15

Elva a mága duksa na watse emtáke áte emnde

¹ Daaci miya emnde na gyainerebgye am fetarfire na wá, shagera ba mí melaterumele ge emnde na zlaɓe cekwa ndzedá-aatare na, zharaumika ba ire á miya palle.

² Ma ware á miya keni, magaumimága názena watse emtáke áte egdzar mama-aha á miya, watse á dáterá á de katafke am elva á Dadaamiya na.

³ Ba seke una Yaisu *Almasiihu, ɲane ndza zharaaka ire-aara. Anƙwa elva-aara am wakita á Dadaamiya, a ba ɲane: Zlázle na ta zlazláká emnde na a eptsiyaare ge iya, a ba ɲane.

⁴ Baɗemme á názena ta puwetaa am wakita á Dadaamiya werre na, ndza ta puwete ba ge kwaramise duksa áte ɲane. Dadaamiya á kátá famiyem ndzedá am vuwa, á kátá kwaramise farvaunɗe, á weramita estuwa ice áte duksa-aara, geni mi fetefa tama á miya átekwa.

⁵ Dadaamiya edda á vanta farvaunɗe, antara edda á fanem ndzedá am vuwa ge ura, a jakurammeje ye á kure, lauktu ma uwe á kure keni kwá maganá á ba áte názá á Yaisu Almasiihu.

⁶ Zlaɓe áɗaliye, lauktu baɗemmire á kure kwá de gálá Dadaamiya Eddenjara ge Yaisu Almasiihu an ervaunɗe á kure palle, kwárá á kure keni átirpalle.

A higarhiga emnde baɗemme am duniya

⁷ Ba estuwa egdzar mama-aha-aaruwa, ba seke una ni a naba lyakurvaahé ge Yaisu *Almasiihu ge kure na wá, kure keni lyiyauliyiya emnde an ervaunɗe á kure palle. Magaumága una ɲanna, geni baɗemme á emnde a galargálá Dadaamiya.

⁸ Yá ndaakur ba jirire, Yaisu *Almasiihu wá, ñane a se melateru ge Yahudiya-aha, geni á maraterá jirire á Dadaamiya, geni ñane á ept-seka elva-aara ðekidëki áte duksa na ndza a ndaater ge eggye-aha-aatare werre, ganakini watse tá shánsha na.

⁹ Zlabe ádaliye, a sawa geni emnde a jeba umele keni a galargálá Dadaamiya adaba zezarziye-aara. Ba seke una ankwá ta puwete am wakita á Dadaamiya, a ba ñane:

Yá de galáká am dágave á emnde a lárde-aha á duniya bademme, watse yá galakgálá am láhe-aaruwa.

¹⁰ A ba am wakita á Dadaamiya ñanna zlabe ádaliye, a ba ñane:

Ekkure emnde a lárde-aha á duniya bademme, higauhiga antara emnde a lárde na a ekseaa Dadaamiya na.

¹¹ Zlabe zlauka emtsaade, a ba ñane zlabe ádaliye:

Bademme á kure kwa emnde a lárde-aha umele, galaugálá Dadaamiya Yaakadada, a jerka ura ðekidëki ni ñane galaaka na.

¹² Nabi Aisaya keni ndza a enndáhá, a ba ñane:

Watse a jerje ura am emnde á Yaisa, ñane á se gev slekse arge emnde a jeba umele keni bademme. Bademme á emnde a jeba umele keni tá de shá táma á shifa adaba ñane.

¹³ Daaci Dadaamiya edda á vante táma ge ura, a vakurteva hairire geni kwá higetehiga am ervaunðe á kure, adaba fetarfire á kure áte ñane. Daaci estuwa, táma á kure na áte ñane na

keni, watse a gyevgye ba seke duksa-aha nanna dámnda am erva á kure zlauzle. Á de vakurte jeba á táma nanna an hákuma á Shedekwe Cufedde.

Názena a berha Paul ge puwete elva na

¹⁴ Egdzar mama-aha-aaruwa, diyandiya ba jirire ganakini shagera ervaunde-aha á kure, diyakurdiya unjule á Dadaamiya bademme, hayaikurefhye ge tsanmaaretse ge ire á kure am dagave á kure.

¹⁵ Aley keni wá, á piyiteka duksa geni yá puwakurtepuwa elva-aha umele am wakita-aaruwa nanna náwa nane na, yá ndaakur elva-aha nanna á ba an ndzedá, geni yá sanaasa enkale-aha á kure áte duksa na ba kure keni diyakurdiya na. Iya nanna yá bakurá elva estuwa na keni, a maginaa ba Dadaamiya ngurna-aara.

¹⁶ Ngurna na a maginaa Dadaamiya na wá, adaba a give sleslera á Yaisu *Almasihu am dágave á emnde na garevka Yahudiya-aha na. Nannaanja slera á balaterá labáre á higa ge emnde na garevka Yahudiya-aha na an ervaunde-aaruwa palle ba seke *liman á Dadaamiya. Yá kátá itare keni shifa-aatare á gevge shagera am ice á Dadaamiya, ba seke sádáke na tá vantá emnde-aara áte namaari-aara, an hákuma á Shedekwe Cufedde.

¹⁷ Adaba una nanna, am nja-aaruwa am erva á Yaisu Almasihu na wá, gedantededá jipu am slera á Dadaamiya na yá anjwa maganá ya.

¹⁸ Baaka elva na yá ndahaná ya an ndzedá-aaruwa bademme seke názena a maganaa Yaisu

Almasiihu am slera-aaruwa ge sa emnde na garevka Yahudiya-aha á sem sera á Dadaamiya, geni itare keni a faransaarefe. A magaa duksa ɲanna á kya slera-aaruwa, antara elva-aha na a segáshe am mbuwe-aaruwa na.

¹⁹ Shedekwe Cudedde keni marsemáre hákuma-aara, ya magaa najipu-aha gergere kwakya, baaka názu ya shebanvaa ya am labare á higa, elva a Yaisu Almasiihu na ya balanaa iya. Ya fantau am Urusaliima, kwaye ya de halavuwa átevege Iliriya.

²⁰ Wayanwáyá jipu bálá labare á higa, elva a Yaisu Almasiihu am ekse-aha na ndza cenaránka emnde elva-aara dekideki na, arge am ekse-aha na emnde cenarácena zlauzle na, geni a danka á de dzegwanu ge slera á ura umele.

²¹ Yá kátá maganá áte una ankwá ta puwete am wakita á Dadaamiya na, a ba ɲane: Emnde na ndza barateránka elva áte ɲane dekideki na, baira watse tá zharanaazhara á ba an ice-aatare. Emnde na ba uwe keni ndza cenaránka áte ɲane na keni, watse tá cenácena.

Paul maganaamaga niya a dem Rauma

²² Ser kwakya ndza yá kátá dezekure, amá shanapteka adaba ba una ɲanna.

²³ Iva wányara-wányara una yá kátá ba dezekure, amá shapteka dekideki, á piyita ba slera-aha. Amá kina wá, zlauzle slera-aaruwa am ekse-aha ɲanna.

²⁴ Kina wá, njanantenja mázla-aara geni sey yá dem larde á kure emtsaade, yá de puwansepuwe ázekure, lauktu watse yá zlalá á

dem Aispaniya. Daaci má watse yá tse ázekure wá, yá kátá ma kwá meliyumele am shula-aaruwa ñanna.

²⁵ Amá am kinire na wá, zlaɓe yá eptsa á dem Urusaliima emtsaade, aɗaba aɗkwa egdza slera yá de magaterán ge emnde a fetarfe na tá áhuwa.

²⁶ Slera ñanna wá, amaana: Emnde a fetarfe na tá am Makiduniya, antara emnde na tá am Akaya, ta magaa niya á melateru ge emnde a fetarfe na tá am Urusaliima cekwa duksa-aatare na, an názena a shanaa erva-aatare.

²⁷ Una ñanna keni ta shantuwa ba itare an ire-aatare. Ge jirire wá, ta magaa duksa shagera, zlaya jipu. Aɗaba ndza ta melateruwa ba Yahudiya-aha zuɗɗwe, lauktu tá shá barka estuwa áza Dadaamiya. Daaci itare keni zlaya ba ta melaterumele an nalmáne na am erva-aatare.

²⁸ Ba seke una ya ndakurndáha na, máki zlan-naazle slera á da sadake ñanna, má danateránda nalmáne ñanna sesse am erva-aaruwa wá, watse yá dedde emtsaade á dezekure, lauktu watse yá meláná á dem Aispaniya.

²⁹ Ba jirire diyandiya ganakini ma watse danemda ya am dágave á kure, nja na ni watse mí de njá antara kure na wá, Yaisu *Almasiihu á de gamiyar barka an tsaka ire.

³⁰ Egdzar mama-aha-aaruwa, yá ñalákurá aɗaba Yaakadada Yaisu Almasiihu, antara aɗaba wáyávire na a vamitaa Shedekwe Cudeɗɗe na, melawiyumele an maduwa-aha á kure, ñalaumiñalá Dadaamiya an ervaunɗe á miya palle, yawamiyánka ɗekidɗeki.

³¹ Magaumága una ñanna, geni a

ņezliyaañezla Dadaamiya áza Yahudiya-aha á ñere na fartareka áte Yaisu Almasiihu na am Urusaliima, antara geni wedere na á diye á dehuwa na keni a lyarvaalya emnde a fetarfe na tá áhuwa an erva buwa.

³² Daaci estuwa, má wayetewáyá Dadaamiya wá, yá de shákurá á ba an higa am ervaunđe, yá de puwansepuwe am dágave á kure.

³³ Dadaamiya wá, edda á hairire ba ñane, a njinja an kure baďemme. *Aamin.

16

Paul á gater use ge emnde an zhera an zhera

¹ Náwa yá aņkwa bakurá elva áte egdza emmemiya mukse, zhera-aara Faibe, ñane egdza emmemiya am elva á Yaisu *Almasiihu. Yá ndaakurá ba iya una: Ñane sleslera á Dadaamiya jipu am Kaiņkairiya.

² Daaci má daada mukse ñanna am dágave á kure wá, lyauvaalya an erva buwa áte una ni á lyayáter ge emnde a fetarfe na. Melawanumele am wedere-aha-aara baďemme. Adaba ñane keni á magaterá maggwire ge emnde kwakya, ba iya na keni tapannaatápá maggwire-aara.

³ Gawaterga use-aaruwa ge tara Piriskila, antara zhele-aara Akilas, itare ta emnde na ndza ña magaa slera á Yaisu Almasiihu kerde.

⁴ Ndza ta hayaa ba á keďa shifa-aatare adaba iya. Itare wá, yá zlebáterá ya palleka, baďemme á emnde a fetarfe na garevka Yahudiya-aha na tá zleba ba itare.

⁵ Yá aņkwa gater use-aaruwa ge emnde a fetarfe na tá jáháva am mba-aatare ge cena

waazu na keni bademme. Yá anƙwa gan use-aaruwa ge ura-aaruwa Aipaynaitus, slezuŋŋwe ge fetaare áte Yaisu Almasiihu am haha á Aziya.

⁶ Gawanga use-aaruwa ba kwakya ge Maari keni, ɲane mukse na wawaawáwa jipu ge melakurumele am slera.

⁷ Gawaterga use-aaruwa ge emnde a jeba-aaruwa tara Andaraunikus, antara Yuniyus na ndza ɲgwadaraɲeráŋgwada am dangay antara itare na. Má ge fetaare áte Yaisu Almasiihu wá, ta emnde a zuŋŋwe ba itare arge iya, ta emnde a belá á Dadaamiya, diyardiya emnde a fetarfe una ɲanna bademme.

⁸ Yá anƙwa gan use-aaruwa ge Ampliyatus, ɲane ura-aaruwa jipu, a jaɲermaa ba Yaakadada.

⁹ Yá anƙwa gan use-aaruwa ge Urbanus ɲane keni sleslera á Yaisu Almasiihu ba seke miya, ira ura-aaruwa Istaki. Gawaterga use-aaruwa bademme-aatare.

¹⁰ Yá anƙwa gan use-aaruwa ge Apailais, ɲane edda una bashubáshe duksa adaba zhera á Yaisu Almasiihu, marsemáre ba parakke ganakini ɲane fetarfire. Gawaterga use-aaruwa ge tara Aristubul antara emnde a huɗe á há-aara bademme.

¹¹ Yá anƙwa gan use-aaruwa ge Hirudiyaun, ɲane keni ɲa ba palle, antara emnde na tá am huɗe á há á Narkisu na tá anƙwa dɗaba Yaakadada na keni, gawaterga use-aaruwa bademme.

¹² Yá anƙwa gater use-aaruwa ge egdzar mama-aha á miya ɲwasha, tara Tarifina, antara Tarifusa, ɲwasha na tá anƙwa wava jipu an slera

á Yaakadada na, ira Pairsis, ñane keni ba egdza emmemiya mukse na wayamiwáyá jipu, ankwá á wawa jipu ge maganá slera ge Yaakadada na. Yá ankwá gan use-aaruwa ba kwakya.

¹³ Yá ankwá gan use-aaruwa ge Rufus, ñane sleslera á Yaakadada na an diya na, tá antara emmenjara na ya gev ba seke egdza á hufe-aara na.

¹⁴ Yá ankwá gater use-aaruwa ge tara Asin̄kiritus, an Filigaun, an Hairmais, an Patraubas, an Hairmas, ira egdzar mama-aha á miya emnde a fetarfe na tá antara itare, yá ankwá gater use-aaruwa bademme-aatare.

¹⁵ Yá ankwá gater use-aaruwa ge tara Filaulaugus, antara Yuliya, ira Nairiyus tá an egdza emmenjara mukse. Yá ankwá gater use-aaruwa ge tara Aulimpas, tá antara emnde a d̄aba Dadaamiya na ta kerde na, yá ankwá gater use-aaruwa bademme-aatare.

¹⁶ Gauga use-aaruwa am dágave á kure an ekhya ervaun̄de á egdza mamire. Bademme á emnde a d̄aba Yaisu Almasiihu na tá am ekse-aha áhuna tá ankwá gakur use-aatare ba kwakya.

Tsufautsufa ire á kure tá ankwá emnde a mbádá ura

¹⁷ Yá ndaha ba kure egdzar mama-aha-aaruwa: Tsufautsufa ire á kure ba shagera, ad̄aba tá ankwá emnde na tá sá ba náza tega ye á emnde, ta mbađaa egdzar mama-aha-aatare kwakya, itare tá njá á ba maga ba gá jáwe arge elva na kwa tsahesaa kure zlauzle na. Njauka antara jeba á emnde ñanna d̄ekid̄eki.

18 Jeba á emnde ñanna tá wavanu ba ge ire-aatare, palle á názu tá maganán ge Yaakadada Yaisu *Almasiihu wá, ßaaka ðekidèki. Tá ekhyaterá kwárá lailaidè ge emnde an elva-aha emtáke emtáke, tá jaterá estuwa enkale ge emnde na zlaþe cekwa diya-aatare na.

19 Amá ázekure wá, una ñanna á taa gevka ðekidèki. Baðemme á emnde diyardiya fesa-refire á kure áte Yaakadada. Ekkure wá, higakuritehiga jipu. Daaci yá kátá á farfe zlaþe ádaliye enkale á kure ge mága maggwire, weshawanteka an mága kelaadire.

20 Áza Dadaamiya edda á hairire wá, a juwa ba keskiya mázla-aara ganakini á de ngerðanángerða Shaitaine, watse kwá de puwa sera á kure áte ñane.

A magakuránmaga Yaakadada Yaisu Almasiihu ngurna ge kure baðemme.

21 Á ankwá á gaktur use-aara Timaute sleslera á Dadaamiya ázerwa. Emnde a jeba-aaruwa tara Lukiyus, antara Yasaun, ira Sausipaterus, itare keni tá ankwá gaktur use-aatare.

22 Kina wá, iya Tairtiyus na ya gev erva á Paul, yá puwaná ya wakita na keni, yá ankwá gaktur use-aaruwa baðemme á kure an zhera á Yaakadada.

23 Ankwá á gaktur use-aara patuma-aaruwa Gayus; emnde a fetarfe umele na tá áhuna na keni baðemme tá tsekwa á ba am mba-aara. Tara Airastus patáka á ngumna am berni na, tá antara egdza emmemiya Kawartus, tá ankwá á gaktur use-aatare itare keni.

((

²⁴ A hyantehya Yaakadada Yaisu Almasiihu ngurna-aara áte kure bademme á kure. *Aamin)).

Elva a gálá Dadaamiya

²⁵ Galaumigálá Dadaamiya, edda á hákuma ba nane ge ndzedakurte-ndzedá áte una tá ndahaná am labáre á higa na yá ankwá balaterná iya ge emnde na. Elva nanna wá, á maramiya názena ndza a slanaa Dadaamiya werre, ndza nasherire-aara ba ge nane palle na. Amaana wá, ndza marateránka Dadaamiya elva nanna ge emndimagwaha estuwa.

²⁶ Amá kina wá, adaba barka á puwa na ndza ta puwetaa nabi-aha werre áte elva á labare á higa na wá, sesse jirire-aara mázla-aara parakke áza emnde. Gevge á ba áte una ndza a ndahesaa Dadaamiya saksage, a ba nane: Emnde a duniya bademme tá de fetaare á ba áte nane, tá de fansare ba ge nane palle.

²⁷ Ba Dadaamiya palle una edda á ilmu; adaba barka á Yaisu Almasiihu wá, ma vaatara keni galaumigálá ba nane palle. *Aamin.

Wandala
The Holy Bible in the Wandala language of
Cameroon
La Bible en wandala

copyright © 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Wandala

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 May 2025 from source
files dated 13 May 2025
dec75dd5-4784-5059-aa00-668d508a6b0d